

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Telefon +45 33 92 00 00
Telefax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
<http://www.um.dk>
Girokonto 3 00 18 06

Bilag
2

Journalnummer
400.C.2-0.

Kontor
EUK

12. december 2013

SVAR PÅ UDVALGSSPØRGSMÅL

Vandrende arbejdstagere/dagpengesats

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Beskæftigelsesministeriets besvarelse af spørgsmål nr. 43 ad EUU alm. del af den 26. november 2013 vedrørende vandrende arbejdstagere/dagpengesats.

Nick Hækkerup

Folketingets Europaudvalg
Christiansborg
1240 København K

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K

T 72 20 50 00
E bm@bm.dk
www.bm.dk

CVR 10172748
EAN 5798000398566

10. december 2013

Europaudvalget har den 10. december 2013 stillet følgende spørgsmål nr. 43 (alm. del), som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Jakob Ellemann-Jensen (V).

J.nr. 569965

Spørgsmål nr. 43:

”Ministeren bedes bekræfte arbejdsmarkedsforsker Mads Peter Klints udtalelser til Altinget.dk den 26. november 2013 om, at dagpengesatsen i Sverige beregnes ud fra den indtægt, man har haft i et år inden ledighed, hvorimod man i Danmark beregner dagpengene ud fra lønnen i tre måneder op til ledighed, samt om ministeren mener, at den svenske model gør det mindre attraktivt for vandrede arbejdstagere at søge dagpenge i Sverige end i Danmark, da satsen er lavere?

<http://www.altinget.dk/artikel/forsker-sverige-har-loesningen-paa-velfaerdsturisme>”

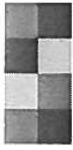
Endeligt svar:

Indledningsvist vil jeg henvise til min besvarelse af spørgsmål S544 af 4. december 2013, om samme problemstilling. Som nævnt i svaret på spørgsmål S 544 beregnes de indtægtsbaserede dagpenge i Sverige på baggrund af indtægt i Sverige, idet forordning 883/04 udelukker muligheden for at tage højde for indtægt i andre lande. Som også nævnt i svaret på S 544 har Beskæftigelsesministeriet bedt om nærmere oplysninger om, hvordan satsen konkret beregnes i lyset af, at Sverige har en referenceperiode på 12 måneder, når der skal beregnes en indtægtsbaseret dagpengeydelse. De svenske myndigheder har nu svaret i form af vedlagte rapport. Der henvises til side 26-37. Heraf fremgår, at a-kasserne har forskellig praksis, og det nævnes, at artikel 62 i forordning 883/04 efterlader rum for fortolkning. Endvidere skal der henvises til side 48, hvor der er overvejelser om EU-retten.

Vi følger nøje udviklingen i antallet af EU-borgere på dagpenge. Som nævnt på samrådet den 22. november vil jeg få udarbejdet og oversende et notat til udvalget om rettigheder for vandrede arbejdstagere, tendens i brugen af og omkostningerne ved tilknyttede ydelser på Beskæftigelsesministeriets område.

Venlig hilsen

Mette Frederiksen

IAF | Inspektionen för
arbetslöshetsförsäkringen

2012:15

**Arbetslöshetskassornas beräkning av
arbetslöshetsersättning enligt EU-förordningen**

Rapport till regeringen enligt IAF:s regleringsbrev för 2012

Dnr: 2012/230

Regeringen
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Arbetslöshetskassornas beräkning av arbetslöshetsersättning enligt EU-förordningen

Rapport till regeringen enligt IAF:s regleringsbrev för 2012

Regeringen har i regleringsbrevet för 2012 gett Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) följande uppdrag:

IAF ska kartlägga hur arbetslöshetskassorna tillämpar artikel 62 i EU-förordning 883/2004 (beräkning av förmåner). Kartläggningen ska avse ärenden där ersättningssökande i någon omfattning har arbetat i Sverige efter arbete i annat EU-land, och där artikel 61 i nämnda förordning har tillämpats vid beslut om ersättningsrätt. Uppdraget ska redovisas senast den 1 november 2012.

IAF har presenterat rapporten för arbetslöshetskassorna vid ett möte den 8 oktober 2012. Arbetslöshetskassorna har dessutom fått ta del av rapporten inför publicering.

Beslut i detta ärende har fattats av Anne-Marie Qvarfort, generaldirektör.

Beställare har varit Gunilla Wandemo, chef för granskningsenheten.

Rapporten har utarbetats inom IAF av utredarna Jenny Gustafsson, uppdragsledare, och Mats Söderström, granskningsenheten. I arbetet har även utredaren Joakim Blomgren deltagit. I den slutliga beredningen har utredaren Stefan Andersson och försäkringsjuristerna Emma Lagerström, Emma Van der Poll och Parthena Hantzaridou deltagit.

Katrineholm den 1 november 2012

Anne-Marie Qvarfort
Generaldirektör

Gunilla Wandemo
Chef för granskningsenheten

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Box 210
641 22 Katrineholm
www.iaf.se

Innehållsförteckning

Ordförklaringar	5
Sammanfattning	7
Uppdrag och syfte	7
Regelverket är analysramen	7
Resultat och slutsatser	8
Genomförande av uppdraget	9
1 Inledning	10
1.1 Bakgrund	10
1.2 Syftet med kartläggningen	11
1.3 Genomförande	11
1.4 Avgränsningar för uppdraget	11
1.5 Disposition	12
2 Statistik och urval av ärenden	13
2.1 Antal ärenden där den ersättningssökande har arbetat i ett annat EU-land, EES-land eller Schweiz	13
2.2 Ärenden i IAF:s kartläggning	15
2.3 Kommentarer till statistikuppgifterna	17
3 Regelverket	19
3.1 EU-rätten inom arbetslöshetsförsäkringen	19
3.2 Den svenska arbetslöshetsersättningen	20
3.3 Svensk arbetslöshetsersättning för personer som har arbetat i ett annat EU-land	23
3.4 Administration och underlag i EU-ärenden	25
4 Ersättningsberäkning när en ersättningstagare senast arbetade i Sverige	26
4.1 Normalarbetstiden	26
4.2 Tidsperiod som arbetslöshetskassorna hämtar inkomstuppgifterna från ...	27
4.3 Den lön eller yrkesinkomst som ersättningen baseras på	28
4.4 Vilken tidsperiod har använts för att räkna fram dagsförtjänsten?	30
5 Ersättningsberäkning när en ersättningstagare senast arbetade i ett annat land .	38
5.1 Normalarbetstid	38
5.2 Tidsperiod som arbetslöshetskassorna hämtar inkomstuppgifter från	38
5.3 Den lön eller yrkesinkomst som ersättningen baseras på	39

5.4	Vilken tidsperiod har använts för att räkna fram dagsförtjänsten?.....	40
6	Slutdiskussion	46
6.1	Arbetslöshetskassornas tillämpning av artikel 62	46
6.2	Likabehandling i EU-ärenden.....	48
Bilaga 1		50
Bilaga 2		55
Bilaga 3		57
Bilaga 4		59

Ordförklaringar

Begrepp som är centrala för redovisningen i rapporten:

Ramtid	<p>De tolv månader som arbetslöshetskassorna använder för att</p> <ul style="list-style-type: none"> - bedöma rätten till arbetslöshetsersättning - räkna ut storleken på ersättningen - räkna ut genomsnittlig arbetstid <p>Ramtiden är vanligtvis de tolv månaderna innan arbetslösheten. Se vidare avsnitt 3.2.1 i rapporten.</p>
Överhoppningsbar tid	<p>Tid som förlänger ramtiden och som kan hoppas över när den ligger inom ramtiden. Se vidare avsnitt 3.2.1 i rapporten.</p>
Diversetid	<p>Tid inom ramtiden som varken kan tillgodoräknas eller hoppas över. Se vidare avsnitt 3.2.2 i rapporten.</p>
Arbetsvillkor	<p>Krav på arbete i en viss omfattning under en viss tidsperiod före arbetslösheten. En ersättningssökande måste uppfylla ett arbetsvillkor för att ha rätt till arbetslöshetsersättning. Se vidare avsnitt 3.2.1 i rapporten.</p>
Medlemsvillkor	<p>Krav på medlemskap i en arbetslöshetskassa under en viss tid för rätt till inkomstrelaterad ersättning. Se vidare avsnitt 3.2.3-3.2.4 i rapporten.</p>
Normalarbetstid	<p>Den ersättningssökandes genomsnittliga arbetstid per vecka under ramtiden. Se vidare avsnitt 3.2.2 i rapporten.</p>

Dagsförtjänst	<p>Den ersättnings sökandes genomsnittliga inkomst per dag under ramtiden. Se vidare kapitel 3.2.3 i rapporten.</p> <p><i>Observera att normalinkomst ofta används synonymt med dagsförtjänst. IAF har valt att genomgående använda begreppet dagsförtjänst i rapporten.</i></p>
Dagpenning	<p>Det belopp som betalas ut till den ersättnings sökande. Dagpenning lämnas antingen som inkomstrelaterad ersättning eller som grundbelopp. Se vidare avsnitt 3.2.3 i rapporten.</p>
Grundbelopp	<p>Betalas ut till personer som uppfyller arbetsvillkoret men inte medlemsvillkoret. Grundbeloppet betalas ut med högst 320 kronor per dag.</p>
Inkomstrelaterad ersättning	<p>Betalas ut till personer som uppfyller arbetsvillkoret och medlemsvillkoret. Inkomstrelaterad ersättning lämnas med motsvarande 80 procent av dagsförtjänsten, dock högst 680 kronor. Se vidare avsnitt 3.2.3 i rapporten.</p>
Sammanläggning	<p>Möjlighet för enskilda att med hjälp av EU-regler lägga samman tidsperioder med arbete och försäkring i olika länder för att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning i ett land. Se vidare avsnitt 3.1.1. i rapporten.</p>
Artikel 62	<p>Den artikel i EU-förordningen som reglerar beräkning av arbetslöshetsersättning när en enskild har fått rätt till ersättning med hjälp av sammanläggning. Se vidare avsnitt 3.3.1 i rapporten.</p>

Sammanfattning

Uppdrag och syfte

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har i regleringsbrevet för 2012 fått i uppdrag att kartlägga hur arbetslöshetskassorna tillämpar artikel 62 i EU-förordning 883/2004 (beräkning av förmåner). Kartläggningen ska avse ärenden där ersättningssökande i någon omfattning har arbetat i Sverige efter arbete i annat EU-land, och där artikel 61 i nämnda förordning har tillämpats vid beslut om ersättningsrätt.

IAF har inom uppdraget även kartlagt ett urval ärenden där de ersättningssökande *inte* har arbetat i Sverige efter att ha arbetat i annat EU-land.

IAF beskriver i rapporten dels hur arbetslöshetskassorna tillämpar artikel 62 i ersättningsärenden, dels om artikeln tillämpas lika hos olika arbetslöshetskassor och i olika ersättningsärenden.

Regelverket är analysramen

Samordningen av de sociala trygghetssystemen inom EU innebär bland annat att den som inte har arbetat i tillräcklig omfattning för att få arbetslöshetsersättning i det land där han eller hon blev arbetslös i kan tillgodoräkna sig arbete som han eller hon har utfört i ett annat EU-land.

När en person som har arbetat i ett annat EU-land får rätt till svensk arbetslöshetsersättning på detta sätt, ska arbetslöshetskassorna beräkna ersättningen utifrån artikel 62 i EU-förordning 883/2004. I artikeln regleras var arbetslöshetskassorna ska hämta inkomstunderlaget i beräkningen från. Därefter ska de beräkna arbetslöshetsersättningen enligt svenska regler.

I den svenska arbetslöshetsförsäkringen baseras dagpenningen för personer med inkomstrelaterad ersättning på en dagsförtjänst. Dagsförtjänsten är den genomsnittliga inkomsten som den ersättningssökande hade under ramtiden, innan arbetslösheten.¹ För att kunna beskriva hur arbetslöshetskassorna har genomfört beräkningen i de kartlagda ärendena har IAF delat upp regelverket i en steg-för-steg-beräkning:

1. *Hur har normalarbetstiden räknats ut?* Normalarbetstiden är den genomsnittliga arbetstiden under den ersättningssökandes ramtid. Enligt ett avgörande från Regeringsrätten ska normalarbetstiden beräknas utifrån svenska regler även i EU-ärenden.
2. *Vilken tidsperiod har inkomstuppgifterna hämtats från?* Detta regleras i artikel 62. Där framgår att ersättningen ska baseras på personens "lön eller yrkesinkomst" i hans eller hennes "senaste arbete som anställd eller

¹ Jfr 25 § i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

verksamhet som egenföretagare” i Sverige, i de fall där den ersättnings-sökande senast arbetade i Sverige.

3. *Vilken inkomst har använts för att beräkna ersättningen?* Detta nämns i artikel 62 som ”lön eller yrkesinkomst”. I den svenska lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår vilka ersättningar utöver lön som ska räknas med i svensk arbetslöshetsersättning.
4. *Vilken tid har använts för att göra om inkomstuppgiften till en dagsförtjänst?* En total inkomst måste divideras med tid för att omvandlas till en genomsnittlig inkomst per dag. Vilken tid som ska användas när inkomstunderlaget hämtas från det senaste arbetet enligt artikel 62 finns inte reglerat.

Resultat och slutsatser

Hur har normalarbetstiden räknats ut?

I de flesta av de ärenden som IAF har kartlagt har arbetslöshetskassorna beräknat normalarbetstiden utifrån allt arbete under ramtiden, det vill säga enligt reglerna i den svenska arbetslöshetsförsäkringen. Här ser IAF en enhetlighet i arbetslöshetskassornas tillämpning av reglerna.

Vilken tidsperiod har inkomstuppgifterna hämtats från?

I de flesta av de ärenden som IAF har kartlagt har de ersättningssökande endast haft en anställning under ramtiden. I de ärendena, men också i dem där det fanns flera anställningar, har arbetslöshetskassorna i de allra flesta fall tillämpat artikel 62 på så sätt att de har använt inkomsten från den senaste anställningen före arbetslösheten som underlag för att räkna fram en dagsförtjänst. Här ser IAF en relativt enhetlig tillämpning av reglerna.

Vilken inkomst har använts för att beräkna ersättningen?

IAF konstaterar att arbetslöshetskassorna inte alltid har räknat med till exempel sjuklön och inkomst från Försäkringskassan i dagsförtjänsten. Inkomster som dessa ska räknas med enligt reglerna i den svenska arbetslöshetsförsäkringen.

Vilken tid har använts för att göra om inkomstuppgiften till en dagsförtjänst?

IAF konstaterar att det största tolkningsutrymmet i regelverket finns när arbetslöshetskassorna ska bestämma vilken tid som ska användas för att göra om inkomstuppgiften till en dagsförtjänst. Det är också här som arbetslöshetskassorna skiljer sig mest åt i sin tillämpning och det är i denna del i beräkningen som det oftast skiljer sig åt vilken dagsförtjänst den ersättningssökande får.

De största skillnaderna uppstår för att arbetslöshetskassorna använder två olika principer för att göra beräkningen:

- Inkomsten kombineras med arbetad tid i samma anställning, eller
- Inkomsten kombineras med en annan tid, till exempel all arbetad tid under ramtiden.

För vissa ersättningssökande, till exempel de som har haft anställningar med olika sysselsättningsgrad under ramtiden, kan dagsförtjänsten variera mycket beroende på vilket alternativ arbetslöshetskassorna väljer.

IAF:s slutsatser

IAF konstaterar att arbetslöshetskassorna tillämpar *vissa* delar av regelverket lika men att det finns olikheter i tillämpningen av *andra* delar av regelverket.

IAF konstaterar vidare att de största skillnaderna i arbetslöshetskassornas tillämpning av artikel 62 uppstår i de delar av beräkningen som inte finns reglerade. Kartläggningen visar att när arbetslöshetskassorna inte tillämpar artikeln likadant på den här punkten så får det stora konsekvenser för den ersättningsökandes dagsförtjänst.

IAF konstaterar också att skillnaderna främst finns mellan olika ersättningsärenden, inte mellan arbetslöshetskassorna.

Genomförande av uppdraget

IAF har genomfört kartläggningen genom att undersöka ersättningsärenden som arbetslöshetskassorna har handlagt. I kartläggningen ingick totalt 102 ärenden där den ersättningsökande senast arbetade i Sverige och 291 ärenden där det senaste arbetet utfördes i ett annat EU-land.

1 Inledning

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har i regleringsbrevet för 2012 fått följande uppdrag av regeringen:

IAF ska kartlägga hur arbetslöshetskassorna tillämpar artikel 62 i EU-förordning 883/2004 (beräkning av förmåner). Kartläggningen ska avse ärenden där ersättningssökande i någon omfattning har arbetat i Sverige efter arbete i annat EU-land, och där artikel 61 i nämnda förordning har tillämpats vid beslut om ersättningsrätt.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 november 2012.

1.1 Bakgrund

IAF genomförde under 2009 en granskning av EU/EES-ärenden hos tre arbetslöshetskassor.² IAF granskade så kallade sammanläggningsärenden där arbete i ett annat EU/EES-land hade lagts samman med arbete i Sverige, för att berättiga till arbetslöshetsersättning. Granskningen visade bland annat att det rådde osäkerhet kring hur regelverket skulle tillämpas när det gällde beräkning av ersättning efter arbete i ett annat land.

IAF:s granskning genomfördes utifrån reglerna i EG-förordning 1408/71³ och rapporten publicerades i juni 2010. Den 1 maj 2010 började den nya EU-förordningen 883/2004⁴ att tillämpas. IAF betonade i rapporten vikten av att arbetslöshetskassorna arbetade med implementeringen av den nya EU-förordningen. Detta för att osäkerheten inte skulle kvarstå kring hur arbetslöshetskassorna ska beräkna ersättning i EU-ärenden enligt de nya reglerna.

Det aktuella uppdraget från regeringen innebär att kartlägga hur arbetslöshetskassorna beräknar arbetslöshetsersättningen i sammanläggningsärenden enligt EU-förordning 883/2004. Beräkningen regleras i förordningens artikel 62, som rör personer vars rätt till arbetslöshetsersättning i Sverige grundas helt eller delvis på arbete i annat EU-land och där sammanläggning har gjorts enligt förordningens artikel 61.⁵

---

² IAF:s rapport 2010:12 *Arbetsförmedlingens och arbetslöshetskassornas hantering av EU/EES-ärenden*.

³ Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen. Artikel 67 reglerar sammanläggning av försäkrings- eller anställningsperioder. Artikel 68 reglerar beräkning av förmåner.

⁴ Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Se även Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004.

⁵ Bestämmelserna i den nu gällande EU-förordningen skiljer sig delvis från de tidigare bestämmelserna, bland annat omfattar EU-förordningen även egna företagare.

Det är viktigt att komma ihåg att EU-förordningen ska samordna de olika försäkringssystemen i EU:s stater för att underlätta rörligheten över gränserna. Den har inte till uppgift att harmonisera de olika regelverken. Det är alltså den svenska arbetslöshetsförsäkringens regler som ligger till grund för en persons ersättningsrätt och ersättningsnivå. Bestämmelserna i EU-förordning 883/2004 gäller dock framför de nationella bestämmelserna om reglerna är motstridiga.

1.2 Syftet med kartläggningen

Uppdraget i regleringsbrevet anger att IAF ska kartlägga hur arbetslöshetskassorna tillämpar EU-förordningens artikel 62. Det innebär en kartläggning av beräkningen av arbetslöshetsersättning i EU-ärenden. IAF:s kartläggning ska resultera i en beskrivning av dels hur arbetslöshetskassorna tillämpar artikel 62 i ersättningsärenden, dels om artikeln tillämpas lika mellan olika arbetslöshetskassor och olika ersättningsärenden.

1.3 Genomförande

IAF har kartlagt ärenden där de ersättningssökande har arbetat i Sverige i någon omfattning efter att ha arbetat utomlands. Samtliga ärenden med inkomstrelaterad ersättning mellan den 1 maj 2010 och den 29 mars 2012 har ingått i kartläggningen (se vidare avsnitt 2.2).

IAF har också gjort en kartläggning av ett urval ärenden där de ersättningssökande *inte* har arbetat i Sverige efter att ha arbetat utomlands (gränsarbetare med flera). Detta gjordes för att få en mer heltäckande bild av ersättningsberäkningen i EU-ärenden och för att skapa en referensgrupp till den huvudsakliga ärendegruppen.

IAF har genomfört kartläggningen genom att besöka tolv arbetslöshetskassor och kartlägga ersättningsärenden på plats. IAF har även begärt in handlingar i ärenden från ytterligare tolv arbetslöshetskassor. Det senare tillvägagångssättet har IAF valt när antalet ärenden hos en arbetslöshetskassa inte var tillräckligt många för att motivera ett besök.

För detaljer kring vilka ärenden som har ingått i IAF:s kartläggning, se vidare i avsnitt 2.

1.4 Avgränsningar för uppdraget

Syftet med IAF:s kartläggning är inte att bedöma om arbetslöshetskassorna har hanterat ärendena korrekt utifrån regelverket eller inte. IAF har i några fall sett ärenden där regelverket inte har följts och dessa har utretts separat, inom ramen för uppdraget.

Kartläggningen är begränsad till beräkningen av arbetslöshetsersättning och har inte omfattat andra delar av regelverket. IAF har inte kartlagt hur arbetslöshetskassorna har lagt samman perioder enligt artikel 61. IAF har heller inte kartlagt hur arbetslöshetskassorna har hanterat omvandlingen från utländsk till svensk valuta i ärendena.⁶

Kartläggningen har omfattat ärenden där ersättningen ska beräknas enligt artikel 62. Ärenden där den ersättningssökande har fått ersättning med grundbelopp ingår inte i kartläggningen.

Uppdraget i regleringsbrevet avser EU-förordning 883/2004. När arbetslöshetskassorna fattade beslut i de ärenden som IAF har kartlagt gällde förordningen bara EU-länderna. Ärenden där ersättningssökande har arbetat i EES-länderna eller Schweiz ingick därför inte i kartläggningen.

1.5 Disposition

I avsnitt 2 finns en redovisning av antalet ärenden där de ersättningssökande har arbetat i ett annat EU/EES-land eller Schweiz. Där redovisar IAF även urvalet av ärenden och kommenterar statistikuppgifterna.

Avsnitt 3 beskriver reglerna för ersättningsberäkning i EU-ärenden. Där ingår regleringar både i EU-förordningen och i den svenska arbetslöshetsförsäkringen.

I avsnitt 4 beskriver IAF hur arbetslöshetskassorna har tillämpat artikel 62 i de ärenden där de ersättningssökande senast arbetade i Sverige, det vill säga de ärenden som ingår i uppdraget från regeringen.

I avsnitt 5 finns en kortare beskrivning av hur arbetslöshetskassorna har tillämpat artikel 62 i de ärenden där de ersättningssökande senast arbetade i ett annat EU-land, det vill säga IAF:s referensmaterial.

I avsnitt 6 diskuterar IAF resultaten av kartläggningen i en slutdiskussion.

---

⁶ I artikel 90 i EU-förordning nr 987/2009 anges att växelkursen mellan två valutor ska vara den referensväxelkurs som anges av Europeiska centralbanken. Den dag som ska gälla för när växelkursen ska fastställas anges i Administrativa kommissionens beslut H3 av den 15 oktober 2009.

2 Statistik och urval av ärenden

2.1 Antal ärenden där den ersättningssökande har arbetat i ett annat EU-land, EES-land eller Schweiz

I det här avsnittet redovisar IAF antalet ärenden där arbetslöshetskassorna har fattat beslut om ersättning och där ersättningen har beviljats helt eller delvis baserat på arbete inom EU, EES eller Schweiz. Statistiken redovisas för helåren 2009, 2010 och 2011.⁷ För uppgifter om antal EU/EES-ärenden per arbetslöshetskassa, se bilaga 1. Observera att tillförlitligheten i delar av statistiken kan ifrågasättas utifrån de iakttagelser IAF har gjort angående arbetslöshetskassornas manuella registrering av uppgifter (se avsnitt 2.3).

I tabell 1 framgår hur stor andel av det totala antalet förstagångsprövningar på arbetslöshetskassorna som utgörs av ärenden där ersättningssökande har arbetat i ett EU/EES-land eller Schweiz. Det totala antalet ärenden har ungefär halverats mellan år 2009 och 2011.

Tabell 1: Totalt antal förstagångsprövningar respektive antal förstagångsprövningar där ersättningssökande har arbetat i EU/EES eller Schweiz (inkomstrelaterad ersättning).

	Totalt antal förstagångsprövningar	Varav förstagångsprövningar med arbete i EU/EES/Schweiz
2009	169 335	2 472
2010	108 542	1 532
2011	94 111	1 198

Tabell 2 visar antalet ärenden där ersättningssökande har fått inkomstrelaterad ersättning och där ersättningsrätten i någon omfattning baseras på arbete i ett annat EU/EES-land eller Schweiz. Av tabellen framgår hur många av de ersättningssökande som arbetade i Sverige närmast före arbetslösheten och hur många som senast arbetade i ett annat land (gränsarbetare med flera). Det totala antalet ärenden minskade till cirka hälften från år 2009 till 2011. Däremot ligger antalet ärenden för personer vars senaste arbete utfördes i Sverige på samma nivå år 2011 jämfört med 2009.

⁷ Från och med den 1 maj 2010 beslutades EU-ärenden med stöd av EU-förordning 883/2004 medan EES-ärenden och ärenden där ersättningssökande har arbetat i Schweiz beslutades enligt EG-förordning 1408/71 under alla tre åren.

Tabell 2: Antal ärenden⁸ där ersättningssökande har blivit beviljade ersättning efter arbete i annat EU/EES-land eller Schweiz (inkomstrelaterad ersättning).

	Antal som senast arbetat i Sverige	Antal som senast arbetat i EU/EES-land eller Schweiz	Totalt
2009	167	2 310	2 477
2010	118	1 417	1 535
2011	160	1 047	1 207

Tabell 3 visar antalet ärenden där ersättningssökande har fått ersättning med grundbelopp och där ersättningsrätten i någon omfattning baseras på arbete i ett annat EU/EES-land eller Schweiz. Av tabellen framgår hur många av de ersättningssökande som arbetade i Sverige närmast före arbetslösheten och hur många som senast arbetade i ett annat land (gränsarbetare med flera). Liksom för ärenden med inkomstrelaterad ersättning minskade det totala antalet ärenden från år 2009 till 2011. Antalet ärenden där den ersättningssökande senast arbetade i Sverige ökade dock något från år 2009 till 2011.

Tabell 3: Antal ärenden där ersättningssökande har blivit beviljade ersättning efter arbete i annat EU/EES-land eller Schweiz (ersättning med grundbelopp).

	Antal som senast arbetat i Sverige	Antal som senast arbetat i EU/EES-land eller Schweiz	Totalt
2009	196	1 104	1 300
2010	145	706	851
2011	228	533	761

Utvecklingen som framgår av tabellerna 2 och 3 kan jämföras med utvecklingen för det totala antalet ersättningsärenden inom arbetslöshetsförsäkringen i Sverige som också har sjunkit under samma period. Se tabell 1.

Tabell 4 visar samma ärenden med inkomstrelaterad ersättning som tabell 2 men fördelade på om den ersättningssökande har utfört arbete i ett EU-land, eller i ett EES-land eller Schweiz.

⁸ I tabellerna 2-5 avser uppgifterna både förstagångsprövningar och nyprövningar.

Tabell 4: Antal ärenden där ersättningssökande har blivit beviljade ersättning efter arbete i annat EU-land respektive EES-land eller Schweiz (inkomstrelaterad ersättning).⁹

	Arbete i EU-land	Arbete i EES-land eller Schweiz	Totalt
2009	1 162	1 284	2 446
2010	867	669	1 536
2011	725	481	1 206

Tabell 5 visar samma ärenden med grundbelopp som tabell 3, men fördelade på om den ersättningssökande har utfört arbete i ett EU-land, eller i ett EES-land eller Schweiz.

Tabell 5: Antal ärenden där ersättningssökande har blivit beviljade ersättning efter arbete i annat EU-land respektive EES-land eller Schweiz¹⁰ (ersättning med grundbelopp).

	Arbete i EU-land	Arbete i EES-land eller Schweiz	Totalt
2009	728	564	1 292
2010	478	371	849
2011	398	364	762

För uppgifter om hur antalet ärenden fördelar sig på de olika länderna, se bilaga 1.

2.2 Ärenden i IAF:s kartläggning

Statistiken i avsnitt 2.1 visar ärenden med inkomstrelaterad ersättning och med grundbelopp. Den visar också både EU-ärenden och ärenden där ersättningssökande har arbetat i ett EES-land eller Schweiz. IAF har dock, enligt regeringsuppdraget, kartlagt ärenden som har beslutats enligt EU-förordning 883/2004, som började tillämpas av EU-länderna den 1 maj 2010. IAF har även kartlagt ärenden där arbetslöshetsersättningen har baserats på inkomsten och har beräknats enligt artikel 62 i förordningen. I IAF:s kartläggning ingår alltså varken ärenden där den ersättningssökande har utfört arbete i ett EES-land eller Schweiz eller ärenden där den ersättningssökande har fått grundbeloppet.

⁹ Uppgift om land har inte registrerats i samtliga ärenden, varför vissa ärenden som är registrerade som EU/EES/Schweiz-ärenden inte visas i tabellen.

¹⁰ Uppgift om land har inte registrerats i samtliga ärenden, varför vissa ärenden som är registrerade som EU/EES/Schweiz-ärenden inte visas i tabellen.

Valet av ärenden till kartläggningen utgår från datumet när EU-förordning 883/2004 började tillämpas, det vill säga den 1 maj 2010. De ärenden som ingår i kartläggningen fanns registrerade i arbetslöshetskassornas system den 4 april 2012, det vill säga dagen då IAF gjorde datauttaget, och hade en ersättningsperiod som inleddes någon gång mellan den 1 maj 2010 och den 29 mars 2012. IAF har endast kartlagt ärenden med inkomstrelaterad ersättning.

Ärenden där arbetslöshetskassorna har fattat beslut efter den 4 april 2012 ingår inte i kartläggningen.

Ärenden där ersättningsperioden har inletts före den 1 maj 2010 men där arbetslöshetskassan har fattat beslut efter den 1 maj 2010 och där EU-förordning 883/2004 alltså ska ha tillämpats ingår inte i kartläggningen.

Ärenden där den ersättningssökande har fått ersättning med grundbeloppet ingår inte i kartläggningen eftersom artikel 62 inte är tillämplig i dessa ärenden. (En beskrivning av artikel 62 och övrigt regelverk finns i avsnitt 3.)

2.2.1 Ärenden där den ersättningssökande har arbetat i Sverige i någon omfattning efter arbetet utomlands

IAF:s kartläggning av ärenden där de ersättningssökande senast arbetade i Sverige omfattade ursprungligen samtliga 141 ärenden som stämde med IAF:s uppsatta kriterier. Kartläggningen av dessa ärenden är alltså en totalundersökning. Under kartläggningen visade det sig att 49 ärenden¹¹ utgick på grund av arbetslöshetskassornas felregistreringar.

Två ärenden utgick av på grund av andra registreringsfel.

Dessutom utgick ytterligare två ärenden under kartläggningen, eftersom IAF inte kunde utläsa hur arbetslöshetskassorna hade beräknat ersättningen och de förklaringar eller nya beräkningar som arbetslöshetskassorna lämnade inte kunde förklara den ursprungliga dagsförtjänsten.¹²

Under kartläggningen tillkom också 14 ärenden som hade registrerats som att det senaste arbetet utfördes i ett annat EU-land men där det under kartläggningen visade sig att det hade utförts i Sverige. Det betyder att 14 felregistrerade ärenden tillkom.

Totalt 102 ärenden av denna typ ingick alltså i IAF:s kartläggning.

---

¹¹ 22 ärenden på Akademikernas erkända arbetslöshetskassa (AEA), 19 på Fastighetsanställdas arbetslöshetskassa, 5 på Unionens arbetslöshetskassa och 1 ärende vardera på Handelsanställdas, Ledarnas respektive Transportarbetarnas arbetslöshetskassor.

¹² Ett ärende på AEA och ett på Byggnadsarbetarnas arbetslöshetskassa.

2.2.2 Ärenden där den ersättningssökande inte har arbetat i Sverige i någon omfattning efter arbetet utomlands

För ärenden där de ersättningssökande senast arbetade i ett annat EU-land gjorde IAF ett urval. 1 168 ärenden stämde med urvalskriterierna. IAF valde ut 310 ärenden för kartläggning.¹³

Två ärenden utgick under kartläggningen, eftersom IAF inte kunde utläsa hur arbetslöshetskassorna hade beräknat ersättningen. De förklaringar eller nya beräkningar som arbetslöshetskassorna lämnade kunde heller inte förklara den ursprungliga dagsförtjänsten.¹⁴ Ytterligare två ärenden visade sig vara nyprövningar och utgick därför. Ett ärende utgick eftersom det var ett felregistrerat EES-ärende där den ersättningssökande hade arbetat i Norge.¹⁵

Under kartläggningen visade det sig vidare att 14 ärenden utgick på grund av arbetslöshetskassans felregistrering.¹⁶ Dessa ingår i stället i kartläggningen av ärenden där ersättningssökande senast arbetade i Sverige.

De ärenden där de ersättningssökandes senaste arbete utfördes i ett annat EU-land, men som hade registrerats som att arbetet utfördes i Sverige, det vill säga de 49 ärenden som nämns i avsnitt 2.2.1, ingår inte i kartläggningen. Att dessa förekom visar dock att uppgifterna i databasen inte stämmer och att fler än 1 168 ärenden stämde överens med kriterierna när IAF gjorde urvalet av ärenden.

Totalt 291 ärenden av denna typ ingick alltså i IAF:s kartläggning.

Kartlagda ärenden per arbetslöshetskassa framgår av bilaga 2.

2.3 Kommentarer till statistikuppgifterna

När en ersättningssökande uppfyller ett arbetsvillkor genom sammanläggning av arbetade och försäkrade perioder i ett annat land med sådana perioder i Sverige, ska arbetslöshetskassans handläggare markera "E 301" i ärendehanteringssystemet. Handläggarna ska även ange vilket land den ersättningssökande har arbetat i och antal arbetade dagar i Sverige efter arbetet utomlands. Dessa uppgifter överförs till IAF:s tillsynsdatabas och ligger till grund för till exempel statistik och urval i tillsynsverksamheten. IAF:s granskning av EU/EES-ärenden under 2009 visade att arbetslöshetskassorna inte alltid registrerade ärendena på

¹³ Ett stratifierat urval med avseende på arbetslöshetskassa gjordes från den totala populationen.

¹⁴ Ett ärende på Livsmedelsarbetarnas och ett på Säljarnas arbetslöshetskassa.

¹⁵ Ett ärende på Byggnadsarbetarnas arbetslöshetskassa.

¹⁶ 6 ärenden på AEA, 2 på Unionens arbetslöshetskassa och 1 vardera på Kommunalarbetarnas, Handelsanställdas, Hotell- och restauranganställdas, Lärarnas respektive Småföretagarnas arbetslöshetskassor och 1 ärende på Arbetslöshetskassan Alfa.

ett korrekt sätt. I den nu aktuella kartläggningen har det bekräftats genom att ett stort antal felregistreringar har hittats.¹⁷

Under avsnitt 2.2 nämns de felregistreringar som har haft betydelse för IAF:s urval i den aktuella kartläggningen. I det här sammanhanget hade det endast betydelse om det antal dagar som arbetslöshetskassan registrerade var noll eller fler än noll, det vill säga om den ersättningssökande hade arbetat i Sverige efter utlandsarbetet eller inte.

Av de ärenden där antalet registrerade dagar var fler än noll var alltså en tredjedel felregistreringar. I de övriga ärendena har arbetslöshetskassorna i de flesta fallen registrerat antingen antalet vardagar under anställningen i Sverige efter arbetet utomlands, eller antalet faktiskt arbetade dagar i Sverige. Det förekommer också att arbetslöshetskassor har registrerat antalet kalenderdagar efter arbetet utomlands. I ett tjugotal ärenden har IAF inte lyckats få fram hur arbetslöshetskassan har kommit fram till det antal dagar som har registrerats. I knappt tio ärenden har arbetslöshetskassan registrerat antingen 1 dag eller 300 dagar, trots att det inte stämmer överens med den tid den ersättningssökande har arbetat i Sverige.

Sammanfattningsvis anser IAF att statistiken som bygger på arbetslöshetskassornas manuella registrering i EU-ärenden inte är helt tillförlitlig.

---

¹⁷ Notera gärna att de felregistreringar IAF har sett har funnits bland de ärenden där "E 301" har registrerats i ärendehanteringssystemet, det vill säga ärenden som är registrerade som EU/EES/Schweiz-ärenden.

3 Regelverket

3.1 EU-rätten inom arbetslöshetsförsäkringen

Den fria rörligheten för personer, varor, tjänster och kapital mellan EU:s medlemsländer är en grundläggande princip i det europeiska samarbetet. För att bland annat underlätta för EU-medborgare att utnyttja sin rättighet att fritt bosätta sig för arbete i ett annat medlemsland, har ländernas olika system för social trygghet samordnats i EU-förordning 883/2004 (hädanefter "förordningen"). Förordningens bestämmelser är samordnande och har inte till syfte att harmonisera de nationella trygghetssystemen. Samordningen innebär dock att de europeiska bestämmelserna gäller framför de nationella reglerna om de är motstridiga. Det gäller till exempel delar av de svenska reglerna för att beräkna arbetslöshetsersättning när ersättningssökande har arbetat i ett annat EU-land.

3.1.1 Sammanläggning av perioder för att uppfylla villkoren för rätt till ersättning

Den som blir arbetslös i ett EU-land men som inte har arbetat där i tillräcklig omfattning för att få arbetslöshetsersättning, kan enligt artikel 61 i förordningen tillgodoräkna sig arbete som han eller hon har utfört i ett annat EU-land. Möjligheten att lägga samman tidsperioder i olika länder för att kvalificera sig för ersättning gäller försäkringsperioder, anställningsperioder och perioder av verksamhet som egenföretagare.

Rätten till arbetslöshetsersättning prövas enligt reglerna i det land där man söker ersättning. Det innebär att en person som ansöker om svensk arbetslöshetsersättning ska uppfylla villkoren för rätt till ersättning i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF), men har rätt att tillgodoräkna sig arbete utfört i andra EU-länder för att uppfylla dessa villkor.

3.1.2 Ersättningssökande vars senaste arbete utfördes i ett annat EU-land

För att få tillgodoräkna sig arbete som har utförts i ett annat EU-land är grundregeln att man närmast före arbetslösheten har arbetat i det land där man söker ersättning. Personer som bedöms som gränsarbetare, så kallade oäkta gränsarbetare och personer som omfattas av den nordiska konventionens femårsregel undantas dock från denna grundregel.

Vad som gäller för **gränsarbetare** och **oäkta gränsarbetare** regleras i artikel 65 i förordningen. Grundtanken är att personer som har arbetat i ett annat land än där de har varit bosatta ska ha möjlighet att söka nytt arbete i sitt bosättningsland och omfattas av arbetslöshetsförsäkringen där. Dessa personer kan alltså ansöka om arbetslöshetsersättning i Sverige utan att först ha arbetat här.

Den nordiska konventionens femårsregel¹⁸ innebär att personer som har omfattats av den svenska arbetslöshetsförsäkringen och därefter har bott och arbetat i ett annat nordiskt land kan återinträda i den svenska försäkringen om de återvänder till Sverige inom fem år. Det innebär att personer som senast omfattades av till exempel den finska eller danska arbetslöshetsförsäkringen under vissa förutsättningar kan söka arbetslöshetsersättning i Sverige.

3.2 Den svenska arbetslöshetsersättningen

För en person som beviljas svensk arbetslöshetsersättning efter att ha arbetat endast i Sverige räknar arbetslöshetskassorna ut ersättningen utifrån den ersättningsökandes inkomst och den tid han eller hon har arbetat. Beräkningen baseras på lag, förordning, föreskrift och rättpraxis.

3.2.1 Ramtid

När arbetslöshetskassorna bedömer rätten till arbetslöshetsersättning och räknar ut storleken på ersättningen utgår de från en **ramtid** på tolv månader. Ramtiden regleras i 15 a § ALF och avser de tolv månaderna närmast före den månad när den ersättningsökande anmälde sig som arbetslös hos den offentliga arbetsförmedlingen.¹⁹ Ramtiden kan dock förlängas om det ingår tid som kan hoppas över enligt reglerna, så kallad överhoppningsbar tid.²⁰

För att en ersättningsökande alls ska ha rätt till arbetslöshetsersättning måste han eller hon ha arbetat i en viss omfattning under ramtiden, det vill säga ha uppfyllt ett arbetsvillkor.²¹

3.2.2 Normalarbetstid

Arbetslöshetskassan ska enligt 23 a § ALF fastställa en **normalarbetstid** för den som har rätt till arbetslöshetsersättning. Normalarbetstiden ska enligt 23 b § ALF utgöra den genomsnittliga arbetstiden under den ersättningsökandes ramtid och

---

¹⁸ Artikel 12, Nordisk konvention den 18 augusti 2003 om social trygghet, SFS 2004:114. Se även artikel 8 i det administrativa avtalet om tillämpningen av den nordiska konventionen om social trygghet. Observera att en ny nordisk konvention om social trygghet inom kort kommer att börja tillämpas och att den då ersätter den nuvarande konventionen.

¹⁹ Enligt 2 kap. 2 § IAFFS 2009:1 ska arbetslöshetskassan beräkna ramtiden i kalendermånader med utgångspunkt i ett månadskifte.

²⁰ Av 16-17 a §§ ALF följer att viss tid är överhoppningsbar vid fastställande av ramtiden.

²¹ Av 12 § ALF framgår att rätt till ersättning vid arbetslöshet har en sökande som under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde har haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 80 timmar per kalendermånad *eller* har haft förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 50 timmar under var och en av dessa månader.

är normalt den genomsnittliga arbetstiden *per vecka* under ramtiden.²² I princip ska all tid som den ersättningssökande har förvärvat arbetat under ramtiden tas med, förutsatt att arbetet är tillgodoräkningsbart i arbetslöshetsförsäkringen. Av 13 § ALF framgår att även tid när den ersättningssökande har haft semester eller har varit ledig med lön av någon annan anledning än sjukdom, barns födelse eller tjänstgöring i totalförsvaret ska ses som tid med förvärvat arbete. Även tid med avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön räknas som tid med förvärvat arbete. Enligt 23 b § ALF ska även tid med sjuklön från arbetsgivaren och tid med socialförsäkringsförmåner från Försäkringskassan under vissa förutsättningar räknas med när normalarbetstiden beräknas.²³

Normalarbetstiden kan fastställas till högst 40 timmar per vecka.

Genomsnittlig arbetstid, beräkning per vecka

Normalarbetstiden per vecka beräknas genom att det totala antalet arbetade timmar under de kalendermånader som ingår i ramtiden läggs samman. Summan divideras med antalet veckor under månaderna, det vill säga antalet månader multiplicerat med 4,33 (genomsnittligt antal veckor per månad).²⁴

Normalarbetstiden kan också beräknas med hjälp av schablontal när de ersättningssökande har haft anställningar med fast arbetstid. En heltidsanställning som har varat under en hel kalendermånad motsvarar enligt schablonen 176 timmar (8 timmar x 22 dagar). De 22 dagarna är ett genomsnitt av antalet arbetsdagar i en månad. Om anställningens **heltidsmått** är mindre än 40 timmar per vecka räknas timmarna upp för att motsvara en 40-timmarsvecka. För en ersättningssökande som inte har haft någon fast arbetstid i sin anställning, utan har arbetat med varierande arbetstid, beräknas normalarbetstiden på den faktiskt arbetade tiden.

Diversetid

Tid inom ramtiden som varken kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor eller är överhoppningsbar är att se som **diversetid**. Exempel på diversetid kan vara ledighet utan lön och volontärarbete.

---

²² Grundreglerna för hur normalarbetstiden ska beräknas finns i 23 b § ALF samt i fjärde kapitlet i IAF:s föreskrifter, IAFS 2009:1.

²³ För att en sökande ska få räkna med tid som har ersatts med sjuklön och socialförsäkringsförmåner krävs det att förmånerna har utgått under en kalendermånad som ingår i ramtiden och som innehåller minst 50 timmar arbete.

²⁴ 4 kap. 1 § IAFS 2009:1

3.2.3 Dagsförtjänstens storlek

Arbetslöshetsersättning kan lämnas i form av grundbelopp eller inkomstrelaterad ersättning.²⁵ IAF:s kartläggning gäller endast ärenden med inkomstrelaterad ersättning. Av 25 § ALF framgår att ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas med ett belopp per dag som är baserat på tidigare förvärvsinkomster. Dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning bestäms utifrån den ersättnings sökandes dagsförtjänst, normalarbetstid och det högsta respektive lägsta belopp som regeringen fastställer (se avsnitt 3.2.4 nedan). **Dagsförtjänsten** är en femtedel av den veckoinkomst eller 1/22 av den månadsinkomst som den ersättnings sökande har haft under ramtiden.²⁶

I inkomstunderlaget som används för att beräkna dagsförtjänsten ska följande ersättningar inkluderas, om de har betalats ut under de månader som normalarbetstiden har beräknats på²⁷:

1. lön samt mer- och övertidsersättningar,
2. övriga normalt förekommande ersättningar för arbetet som har betalats ut regelbundet
3. sjuklön som har betalats ut under månader som innehåller minst 50 timmars arbete
4. ersättningsbelopp från de ersättningslag som räknas upp i 23 b § ALF och som har betalats ut under månader med minst 50 timmars arbete²⁸.

3.2.4 Dagpenningens storlek

Personer som omfattas av inkomstbortfallsförsäkringen får under de första 200 ersättningsdagarna en **dagpenning** som motsvarar 80 procent av dagsförtjänsten. Dagpenningen för dag 201-300 motsvarar 70 procent av dagsförtjänsten.²⁹ Den högsta dagpenning som får betalas ut är dock 680 kr. Den som har arbetat heltid under hela ramtiden får inkomstrelaterad ersättning med lägst 320 kronor per dag. För den som inte har arbetat heltid under hela ramtiden ska det lägsta beloppet minska proportionellt.

²⁵ Enligt 7 § ALF lämnas ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen till den som har varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader, under förutsättning att han eller hon efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan har uppfyllt arbetsvillkoret enligt 12-14 §§ ALF (medlemsvillkoret).

²⁶ Framgår av 25 a § ALF. Grundreglerna för hur dagsförtjänsten ska beräknas finns för övrigt i 25 a § ALF och i femte kapitlet i IAF:s föreskrifter, IAFFS 2009:1.

²⁷ Grundreglerna för hur dagsförtjänsten ska beräknas finns i 25 a § ALF och i femte kapitlet i IAF:s föreskrifter, IAFFS 2009:1.

²⁸ Följande ersättningar från Försäkringskassan får räknas med enligt 23 b § ALF: Ersättning vid tvist om sjuklön Sjukpenning, Rehabiliteringspenning, Smittbärrarpenning, Gravitetetspenning, Föräldrapenning, Tillfällig föräldrapenning, Närståendepenning

²⁹ Dagpenning motsvarande 70 % av ersättningsnivån lämnas till sökande som är förälder med barn under 18 år under ersättningsdagar 201-450.

För vissa ersättningssökande gäller särskilda beräkningsregler. De får en dagpenning under hela ersättningsperioden som motsvarar 65 procent av deras tidigare dagsförtjänst.³⁰

3.3 Svensk arbetslöshetsersättning för personer som har arbetat i ett annat EU-land

3.3.1 Artikel 62 i förordningen – beräkning av förmåner

När en ersättningssökande får rätt till arbetslöshetsersättning genom att lägga samman perioder enligt artikel 61 i förordningen ska ersättningen beräknas enligt artikel 62 i förordningen.

Som framgår av avsnitt 3.1 kan artikel 61 tillämpas för personer som senast arbetade i Sverige eller som senast arbetade utomlands, men som omfattas av de undantag som finns för exempelvis gränsarbetare. Artikel 62 bestämmer vilket inkomstunderlag som ska användas för att beräkna ersättning för dessa personer. Arbetslöshetskassorna gör sedan beräkningen utifrån reglerna i den svenska arbetslöshetsförsäkringen. Artikel 62 lyder som följer:

1. Den behöriga institutionen i en medlemsstat, i vars lagstiftning det föreskrivs att beräkningen av förmånerna utgår från den tidigare löns eller yrkesinkomstens storlek, skall endast beakta den lön eller yrkesinkomst som personen hade vid sitt senaste arbete som anställd eller verksamhet som egenföretagare vilken omfattades av denna lagstiftning.
2. Punkt 1 skall också tillämpas om det i den av den behöriga institutionen tillämpade lagstiftningen föreskrivs en viss referensperiod för fastställande av den lön som ligger till grund för beräkning av förmåner och om, under hela eller en del av denna period, den berörda personen har omfattats av en annan medlemsstats lagstiftning.
3. Med avvikelse från punkterna 1 och 2 skall institutionen på bosättningsorten, när det gäller arbetslösa personer som omfattas av artikel 65.5 a, i enlighet med tillämpningsförfordningen ta hänsyn till den lön eller yrkesinkomst som den berörda personen har mottagit i den medlemsstat vars lagstiftning denne omfattades av under sin senaste anställning eller period av verksamhet som egenföretagare.

3.3.2 Normalarbetstiden i EU-ärenden

Artikel 62 blir tillämplig när en stats lagstiftning föreskriver att beräkningen av arbetslöshetsersättning ska utgå från den tidigare löns eller yrkesinkomstens

³⁰ 27a § ALF Om inte annat följer av 25 § andra stycket, ska till en sökande som under ersättningsperioden på nytt uppfyllt arbetsvillkoret och för vilken ersättning lämnas under ytterligare en ersättningsperiod, om det är förmånligare, dagpenning lämnas med ett belopp som motsvarar 65 procent av den dagsförtjänst som låg till grund för den senast lämnade arbetslöshetsersättningen.

storlek. Artikeln reglerar dock inte vad som gäller när även arbetstidens omfattning enligt nationella lagar ska ha betydelse för ersättningens storlek. För svenskt vidkommande innebär det förenklat att dagsförtjänsten berörs men inte normalarbetstiden. Att beräkningen av normalarbetstid ska utgå från ALF även i EU-ärenden har Regeringsrätten bekräftat i ett avgörande.³¹

3.3.3 Tidsperiod som inkomstuppgifterna hämtas från

För de personer som har arbetat i Sverige efter att ha arbetat utomlands gäller artikel 62.1. Där anges att det är den lön eller yrkesinkomst som personen hade vid "sitt senaste arbete som anställd eller verksamhet som egenföretagare" i Sverige som ska ligga till grund för arbetslöshetsersättningen. Exakt hur tidsperioden för "senaste arbete som anställd eller verksamhet som egenföretagare" ska definieras framgår inte.

Hur arbetslöshetskassorna tillämpar artikeln i denna del är en av de frågor IAF har velat besvara med kartläggningen. Se vidare resultatredovisningen i avsnitt 4.

För de personer vars senaste arbete utfördes i ett annat EU-land gäller artikel 62.3. Formuleringen skiljer sig något från artikel 62.1. Det står nämligen att arbetslöshetskassorna ska "ta hänsyn till den lön eller yrkesinkomst som den berörda personen har mottagit i den medlemsstat vars lagstiftning denne omfattades av under sin senaste anställning eller period av verksamhet som egenföretagare". Exakt vilken tidsperiod inkomstunderlaget ska hämtas från framgår inte.

3.3.4 "Den lön eller yrkesinkomst" som ersättningen baseras på

När arbetslöshetskassan har bestämt vilken anställning eller vilken tidsperiod inkomstunderlaget ska hämtas från i ett ärende är nästa steg att bestämma vilken inkomst under perioden som ska räknas med i dagsförtjänsten, det vill säga vilken inkomst som är "lön eller yrkesinkomst" i artikelns mening.

I det svenska regelverket räknas utöver timlön eller månadslön även andra inkomster med i beräkningen av dagsförtjänst. Det gäller till exempel skifttillägg och ersättning för obekvämt arbetstid. Dessa ska ingå som en del av inkomstunderlaget om den ersättningssökande har fått dem regelbundet och betalat skatt för dem som för inkomst av tjänst.³² Dessutom ska, under vissa förutsättningar, sjuklön och vissa ersättningar från Försäkringskassan räknas med enligt de svenska reglerna.

³¹ RÅ 2009 ref. 97, mål nr 1777-06. Målet rör artikel 68.1 i EG-förordning 1408/71 som motsvaras av artikel 62.1 i EU-förordning 883/2004.

³² 5 kap. 1 § IAFFS 2009:1

3.3.5 Vilken tidsperiod har använts för att räkna fram dagsförtjänsten?

Den ersättningssökandes dagsförtjänst ska enligt svenska regler beräknas på inkomsten under de månader som normalarbetstiden beräknas på.³³ Normalarbetstiden är också en av de uppgifter som används för att beräkna dagsförtjänsten enligt regelverket. (jfr 25 § ALF, se avsnitt 3.2.3).

När den ersättningssökande har arbetat i ett annat EU-land och därefter i Sverige ska dagsförtjänsten baseras på inkomsten under en annan tidsperiod än den som ligger till grund för normalarbetstiden (ramtiden). Då uppstår frågan om vilken tid arbetslöshetskassan ska dividera inkomsten med för att få fram en dagsförtjänst.

3.4 Administration och underlag i EU-ärenden

När arbetslöshetskassorna handlägger EU-ärenden har de ett annat underlag att utgå ifrån än när allt arbete har utförts i Sverige. Arbetsgivarintyg från anställningar i Sverige måste kompletteras med dokument från andra länders institutioner, som intygar att den ersättningssökande har arbetat och varit försäkrad mot arbetslöshet i en sådan omfattning att han eller hon uppfyller villkoren i de svenska reglerna.

De blanketter som används i EU-ärenden är dels **intyg**, dels **SED-blanketter**³⁴.

Intygen är pappershandlingar med egen rättsverkan, som arbetssökande kan få utfärdade. U1 är det intyg som innehåller uppgifter om försäkrings- och anställningshistorik. Det används när ersättningssökande vill lägga samman perioder från olika länder för att uppfylla villkoren för rätt till ersättning i ett EU-land.

SED-blanketter är strukturerade elektroniska dokument som används för att utbyta information om social trygghet. SED-blanketter ska i framtiden skickas elektroniskt mellan EU:s medlemsländer men än så länge sker kommunikationen via pappersblanketter. I de ärenden IAF har kartlagt inom ramen för det aktuella uppdraget är det främst SED U002, U 004 och U017 som har varit aktuella.³⁵

Under det tidigare regelverket³⁶ användes i stället **E-blanketter**. Uppgifter om försäkrings- och anställningshistorik intygades i blankett E 301. Vissa länder använder fortfarande den istället för eller som komplement till SED-blanketter eller intyg.

---

³³ 5 kap. 2 § IAFS 2009:1

³⁴ Structured Electronic Document

³⁵ SED U002 innehåller försäkringsuppgifter, U004 löneuppgifter och U017 försäkringsuppgifter för gränsarbetare.

³⁶ EG-förordning 1408/71 och dess tillämpningsförordning 574/72

4 Ersättningsberäkning när en ersättningstagare senast arbetade i Sverige

Regeringsuppdraget som IAF redovisar i denna rapport består i att kartlägga hur arbetslöshetskassorna beräknar ersättning enligt artikel 62 i EU-förordningen när de ersättningssökande har arbetat i Sverige efter arbete i ett annat EU-land. I det här avsnittet redovisar IAF steg för steg hur arbetslöshetskassorna har beräknat ersättningen, det vill säga hur de i praktiken tillämpar artikel 62.1-2 i ärendena.

En översiktlig beskrivning av hur ärendena är sammansatta, till exempel vilka länder de ersättningssökande har arbetat i, finns i bilaga 3.

Avsnittet innehåller några exempel. Detaljerna i dem är fiktiva men beräkningarna är tagna från faktiska uträkningar i de kartlagda ärendena.

4.1 Normalarbetstiden

Normalarbetstid utgör i princip den ersättningssökandes genomsnittliga arbetstid per vecka under ramtiden, se avsnitt 3.

I de ärenden som IAF har kartlagt har arbetslöshetskassorna i samtliga fall använt sig av en fastställd ramtid enligt de svenska reglerna och därefter beräknat normalarbetstiden på hela ramtiden. Det innebär att arbetslöshetskassorna har inkluderat all tid i normalarbetstiden, både arbetad tid i en eller flera anställningar och eventuell diversetid.

Som nämns i avsnitt 3.2.2 ska arbetslöshetskassan räkna upp en heltidsanställning med ett heltidsmått som understiger 40 timmar per vecka till 40 timmar när den fastställer normalarbetstiden. Detsamma gäller när en ersättningssökande har arbetat i ett land där heltidsarbete inte motsvarar 40 timmar per vecka. Det framgår dock inte alltid om den ersättningssökande har arbetat heltid eller inte av de underlag som arbetslöshetskassorna får in från andra länder. Av underlaget framgår inte heller hur många timmar per vecka som räknas som heltid i det aktuella landet, utan endast antalet arbetade timmar per vecka. IAF kan dock konstatera att i de fall där det går att utläsa har arbetslöshetskassorna med få undantag räknat upp heltidsanställningar i utlandet till 40 timmar om heltidsmålet är lägre än så. Detta gäller i första hand ärenden med underlag från Danmark. Där motsvarar en vanlig heltidsanställning 37 timmar per vecka. Det måste dock nämnas att det kan finnas fler ärenden än de som IAF har sett där arbetslöshetskassorna inte har räknat heltidsarbete som 40 timmar per vecka när de har fastställt normalarbetstiden. Det gäller ärenden där det inte framgår av underlaget om heltidsmålet understiger 40 timmar och där varken arbetslöshetskassan eller IAF därför har möjlighet att upptäcka det.

När arbetslöshetskassan fastställer normalarbetstiden ska tid med sjuklön och ersättning från Försäkringskassan i vissa fall räknas med. Eftersom sjuklön och liknande normalt inte framgår av underlagen från det andra landet gäller detta i

praktiken för tiden när den ersättningssökande arbetade i Sverige, före eller efter utlandsarbetet. Totalt rör det sig om ett 15-tal ärenden i IAF:s kartläggning. I ungefär hälften av dessa ärenden har arbetslöshetskassorna inte räknat med tid som hade ersatts med sjuklön eller ersättning från Försäkringskassan.

Sammanfattningsvis konstaterar IAF att normalarbetstiden i samtliga ärenden är baserad på hela ramtiden. I vissa ärenden har arbetslöshetskassorna inkluderat tid med sjuklön och ersättning från Försäkringskassan medan de i andra inte har inkluderat motsvarande tid. IAF kan alltså notera en viss skillnad i uträkningen mellan ärendena.

4.2 Tidsperiod som arbetslöshetskassorna hämtar inkomstuppgifterna från

IAF har kartlagt vilket arbete som arbetslöshetskassorna, när de tillämpar artikel 62, har sett som den ersättningssökandes "senaste arbete som anställd eller verksamhet som egenföretagare" i de aktuella ärendena. IAF konstaterar att arbetslöshetskassorna i den absoluta majoriteten av ärenden har sett "senaste arbete" som den sista anställning som den ersättningssökande hade före ersättningsperiodens början. Det innebär att arbetslöshetskassorna har använt inkomsten från den senaste anställningen för att beräkna dagsförtjänsten.

Ett konkret exempel är när den ersättningssökande under ramtiden har arbetat i ett annat EU-land i elva och en halv månad och därefter haft en anställning i Sverige i en halv månad. I det fallet har arbetslöshetskassan endast använt inkomsten för den halva månaden med arbete i Sverige för att beräkna dagsförtjänsten.

Utrymmet för tolkning av artikel 62 har i praktiken inte varit särskilt stort i de ärenden som har ingått i IAF:s undersökning. I de allra flesta fall hade den ersättningssökande endast haft en anställning i Sverige efter arbetet i det andra landet. I 13 av de 102 kartlagda ärendena hade de ersättningssökande haft mer än en anställning i Sverige efter arbetet utomlands. I åtta av dessa ärenden har arbetslöshetskassorna endast tagit med inkomsten från den senaste anställningen när de har beräknat dagsförtjänsten. I tre av ärendena har arbetslöshetskassorna använt inkomsten från flera anställningar när de har beräknat dagsförtjänsten. I två av de tretton ärenden där de ersättningssökande hade haft mer än en anställning i Sverige har arbetslöshetskassorna överhuvudtaget inte tillämpat artikel 62 utan beräknat dagsförtjänsten utifrån inkomsten under hela ramtiden. Dessa två ärenden, och andra som utgör undantag i arbetslöshetskassornas handläggning, beskrivs i bilaga 4.

Hur arbetslöshetskassorna tillämpar artikel 62 när ersättningssökande har haft mer än en anställning i Sverige efter arbete utomlands går inte att säga säkert utifrån IAF:s kartläggning eftersom ärendena är få. De åtta ärenden där man har hämtat inkomstunderlaget från den senaste anställningen är utspridda på flera

olika arbetslöshetskassor. Detsamma gäller de tre ärenden där man har utgått från flera anställningar i Sverige.

Sammanfattningsvis har arbetslöshetskassorna i de flesta ärenden sett "senaste arbete" som den senaste anställningen som den ersättnings sökande hade innan arbetslösheten. Arbetslöshetskassorna har därmed hämtat inkomstuppgifterna från den anställningen. Detta gäller också ärenden där de ersättnings sökande har haft flera anställningar i Sverige efter arbete utomlands.

4.3 Den lön eller yrkesinkomst som ersättningen baseras på

Vilken inkomst är "lön eller yrkesinkomst" i den mening som avses i artikel 62? Frågan här är om arbetslöshetskassorna har räknat med de ersättningar som personer får utanför den ordinarie tim- eller månadslönen, till exempel tillägg för obekvämt arbetstid eller sjuklön.

När det gäller den ordinarie lönen har arbetslöshetskassorna som tidigare nämnts tagit hänsyn till inkomsten i den eller de anställningar den ersättnings sökande har haft i Sverige när de har räknat fram dagsförtjänsten. Det är i samtliga ärenden den uppgift som arbetsgivaren har lämnat på arbetsgivarintyget från anställningen som har använts för att beräkna dagsförtjänsten. Detta oberoende av om det på arbetsgivarintyget finns uppgift om månadslön eller timlön. Att arbetslöshetskassorna utgår från den information som finns tillgänglig på arbetsgivarintygen motsvarar arbetssättet i de ärenden som beräknas helt enligt den svenska försäkringen. Som framgår nedan räknar arbetslöshetskassorna sedan om tim- eller månadslön så att den motsvarar dags inkomst, dagsförtjänsten.

4.3.1 Sjuklön och inkomst från Försäkringskassan

I ett femtontal av de ärenden som IAF har kartlagt förekom sjuklön eller sådan inkomst från Försäkringskassan som ska räknas med när arbetslöshetskassan beräknar dagsförtjänsten.³⁷ I hälften av ärendena har arbetslöshetskassorna räknat med sjuklön och inkomster från Försäkringskassan i dagsförtjänsten. I den andra hälften av ärendena har arbetslöshetskassan *inte* tagit med sjuklön och inkomst från Försäkringskassan när de har beräknat dagsförtjänsten. De inkomster från Försäkringskassan som förekom i ärendena var sjukpenning, föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning.

---

³⁷ Enligt 23 b § ALF

4.3.2 *Inkomst från arbetsgivaren utöver grundlön*

I de ärenden som IAF har kartlagt förekom inkomster som beredskapslön, ersättning för jour och obekväm arbetstid, provision, ombordtillägg vid tjänstgöring på sjön, rörlig lön, övertidsersättning, helgtillägg, fyllnadslön, arvoden, lönetillägg och löneförmåner.

I de ärenden där den ersättningssökande har fått övertidsersättning i den senaste anställningen i Sverige har arbetslöshetskassorna oftast inte räknat med den inkomsten när de har beräknat dagsförtjänsten. Arbetslöshetskassorna har alltså oftast tillämpat artikeln som att övertid *inte* ska ingå i dagsförtjänsten.

Övriga ersättningar som har beskattats som inkomst av tjänst har arbetslöshetskassorna oftast tagit med när de har beräknat normalarbetstiden. Som framgår av avsnitt 3.2.3 ska arbetsgivarna ha betalat ut ersättningarna regelbundet för att de ska ingå i beräkningen av dagsförtjänsten. Arbetslöshetskassorna har i några ärenden inte räknat med ersättningarna i dagsförtjänsten. Det kan eventuellt bero på att de inte har bedömt ersättningarna som regelmässigt utgående.

Sammanfattningsvis konstaterar IAF att arbetslöshetskassorna ibland räknar med sjuklön och inkomst från Försäkringskassan i dagsförtjänsten och ibland inte. Detsamma gäller övertidsersättning. Exemplet nedan visar att hur arbetslöshetskassorna gör i denna del kan få betydelse för den ersättningssökandes dagsförtjänst.

Exempel 1:

Den ersättningssökande har under sin ramtid haft två anställningar. Den första var en visstidsanställning i Danmark under tio månader. Anställningen var på 50 procent av heltid och månadslönen var motsvarande 12 000 svenska kronor. Den senaste anställningen var en visstidsanställning i Sverige under två månader på heltid, med en inkomst på 17 500 kronor. Under anställningen i Sverige har den ersättningssökande arbetat övertid i totalt 25 timmar med en inkomst på totalt 5 000 kronor. När visstidsanställningen upphör anmäler sig den ersättningssökande på Arbetsförmedlingen och ansöker om ersättning hos arbetslöshetskassan. När arbetslöshetskassan har fått in allt underlag beslutar arbetslöshetskassan att den ersättningssökande får lägga samman arbetad och försäkrad tid från Danmark med tid i Sverige. På så sätt uppfyller han arbets- och medlemsvillkoret.

Normalarbetstiden utan övertid fastställs till 24 timmar per vecka genom att 1 232 arbetade timmar under ramtiden divideras med antalet veckor under ramtiden enligt schablonen (51,96 veckor på ett år).

Normalarbetstiden med övertid fastställs till 24 timmar per vecka genom att 1 257 arbetade timmar under ramtiden divideras med antalet veckor under ramtiden enligt schablonen.

Om arbetslöshetskassan räknar med övertidersättningen blir dagsförtjänsten 909,28 kronor. Den totala inkomsten i Sverige dividerat med antalet arbetade timmar enligt schablonen (176 timmar per månad) och övertidstimmar blir $40\,000/377=106,1$ kronor per timme som multipliceras med 8,57 (377/44) timmar per dag = 909,28 kronor.

Om arbetslöshetskassan inte räknar med övertidersättningen blir dagsförtjänsten 795,45 kronor, genom att man dividerar 17 500 med 22 arbetsdagar. En alternativ uträkning är att arbetslöshetskassan dividerar total inkomst i Sverige (utan övertidersättning) med antal arbetade timmar multiplicerat med 8 = 795,80 kronor.

4.4 Vilken tidsperiod har använts för att räkna fram dagsförtjänsten?

När arbetslöshetskassorna har tagit fram en uppgift om sammanlagd inkomst för en viss period och ska omvandla den till inkomst per dag dividerar de med den arbetade tiden. I ett ärende som beräknas helt enligt de svenska reglerna används den fastställda normalarbetstiden som beräkningstal. I EU-ärenden som ska beräknas enligt artikel 62.1 finns dock utrymme för tolkning. Som framgår ovan hämtar arbetslöshetskassorna ofta inkomstunderlaget från det senaste arbetet i Sverige. Det är den sammanlagda inkomsten från det arbetet som arbetslöshetskassan i beräkningen ska kombinera med tid för att få fram en

dagsförtjänst. Vilket beräkningstal arbetslöshetskassan väljer kan få stor betydelse för vilken dagsförtjänst den ersättningssökande får.

4.4.1 När den ersättningssökande har arbetat heltid under hela ramtiden

En ersättningssökande som har arbetat heltid, först i ett annat EU-land och därefter i Sverige, och som inte har någon diversetid under ramtiden får en normalarbetstid på 40 timmar per vecka. Det gäller en knapp tredjedel av de ärenden som IAF har kartlagt. Arbetslöshetskassorna har i dessa ärenden valt olika sätt att räkna fram en dagsförtjänst, men de olika sätten ger i stort sett samma resultat. Att dividera en sammanlagd inkomst med ett heltidsarbete som har pågått under en månad respektive med ett heltidsarbete som har pågått i tolv månader ger samma dagsförtjänst, med undantag för avrundningseffekter i uträkningarna.

Ett beräkningssätt som arbetslöshetskassorna har använt är att dividera den ersättningssökandes månadsinkomst med 22.³⁸ Ett annat sätt är att ta timlönen från arbetet gånger åtta vilket motsvarar heltid per dag enligt schablonen.

Sammanfattningsvis konstaterar IAF att arbetslöshetskassornas olika beräkningssätt för dagsförtjänsten i ärenden där de ersättningssökande har arbetat heltid under hela ramtiden ger samma resultat. Resultatet blir detsamma eftersom inkomsten i samtliga fall beräknas med hjälp av tiden för heltidsarbete.

4.4.2 Genomsnittlig arbetstid per vecka i det svenska arbetet

Ett beräkningssätt som arbetslöshetskassorna har använt, både i ärenden där normalarbetstiden är 40 timmar per vecka och i många andra ärenden, är att dividera den sammanlagda inkomsten för arbetet i Sverige med en genomsnittlig arbetstid för arbetet i Sverige. Den genomsnittliga arbetstiden tar arbetslöshetskassorna fram exempelvis genom att dividera det totala antalet arbetade timmar i en anställning med det totala antalet arbetsdagar under anställningstiden och multiplicera med fem (antalet vardagar i en vecka). När det beräkningssättet används blir dagsförtjänsten baserad helt på det senaste arbetet i Sverige eftersom både inkomst och arbetad tid hämtas från det arbetet.

I många ärenden är den fastställda normalarbetstiden 40 timmar, det vill säga den ersättningssökande **har arbetat heltid** under hela ramtiden utan några glapp. I dessa ärenden blir dagsförtjänsten densamma oavsett beräkningssätt. Arbetslöshetskassorna kan till exempel beräkna den sammanlagda inkomsten med den fastställda normalarbetstiden eller använda månadsinkomsten och dividera med 22, ta timlönen multiplicerat med åtta, eller räkna ut en genomsnittlig arbetstid för arbetet i Sverige (som då blir 40 timmar) att dividera med.

³⁸ 22 är det schabloniserade antalet arbetsdagar per månad, jfr med delningstalet i 25 a § ALF.

Den sammanlagda inkomsten i det senaste arbetet divideras hur som helst med ett genomsnittligt heltidsarbete och dagsförtjänsten blir densamma. Detta framgår även av avsnitt 4.4.1.

I majoriteten av ärendena har de ersättningssökande **inte arbetat heltid** under hela ramtiden. Det är i dessa ärenden som det kan få betydelse vilken tid arbetslöshetskassorna väljer att använda i beräkningen. Om det senaste arbetet i Sverige till exempel är ett heltidsarbete kan den genomsnittliga arbetstiden per vecka för det arbetet vara 40 timmar. Den fastställda normalarbetstiden kan för samma person vara 30 timmar, om han eller hon har arbetat deltid i ett annat land eller har diversetid under ramtiden. Det får då betydelse för dagsförtjänsten om arbetslöshetskassan väljer att beräkna den totala inkomsten med 40 eller med 30 timmar.

Sammanfattningsvis är det när ersättningssökande inte har arbetat heltid under hela ramtiden som det får betydelse vilken tid arbetslöshetskassorna väljer att dividera den sammanlagda inkomsten med. Till exempel får det betydelse för dagsförtjänsten om arbetslöshetskassorna dividerar inkomsten i det senaste arbetet med en genomsnittlig arbetstid för samma arbete eller för en annan tidsperiod.

4.4.3 Fler sätt att räkna ut dagsförtjänsten när den ersättningssökande inte har arbetat heltid under hela ramtiden

I de ärenden där den ersättningssökande inte har arbetat heltid under hela ramtiden har arbetslöshetskassorna oftast räknat fram dagsförtjänsten genom att **den inkomst som den ersättningssökande har haft i det senaste arbetet har kombinerats med den arbetade tiden i samma arbete.**

När arbetslöshetskassorna *inte* har räknat ut den genomsnittliga arbetstiden per vecka för arbetet i Sverige på det sätt som beskrivs i avsnitt 4.4.2 har de använt andra beräkningssätt.

Ett sätt att räkna är att dividera månadsinkomsten med 22. Det är det vanligaste sättet när den ersättningssökandes normalarbetstid är 40 timmar, men arbetslöshetskassorna använder det även i andra fall när det finns en fast sysselsättningsgrad. För en ersättningssökande vars senaste arbete till exempel var en halvtidsanställning kan arbetslöshetskassan dividera den lön han eller hon fick för halvtidsarbetet med 22 för att få fram en dagsförtjänst.

Ett annat sätt som används av arbetslöshetskassorna för att ta fram dagsförtjänsten är att dividera den totala inkomsten i den senaste anställningen med totalt antal arbetade dagar i den senaste anställningen. Ytterligare två sätt är att dividera den totala inkomsten med antal anställda veckor och därefter dividera med fem, eller att ta timlönen multiplicerat med det genomsnittliga antalet arbetade timmar per dag.

Konsekvensen av att arbetslöshetskassan endast räknar med arbetad tid i det senaste arbetet blir att den övriga tiden inom ramtiden blir betydelselös för dagsförtjänsten.³⁹ Till exempel tar beräkningssättet inte hänsyn till eventuell diversetid eller eventuella tidigare anställningar under ramtiden som kan ha en annan sysselsättningsgrad och inkomst.

I ett antal ärenden har arbetslöshetskassorna använt den inkomst som den ersättningssökande har haft i det senaste arbetet och kombinerat den med en annan tid än den i det senaste arbetet.

I något ärende innebär det att arbetslöshetskassan har använt något av beräkningssätten ovan, utan att ta hänsyn till sysselsättningsgraden. Det vanligaste är dock att arbetslöshetskassorna har använt sig av den fastställda normalarbetstiden. En arbetslöshetskassa använder arbetad tid under hela ramtiden i beräkningen i de flesta ärenden som IAF har kartlagt, som framgår av avsnitt 4.4.4. I ett fåtal ärenden har andra arbetslöshetskassor tagit timlönen i den senaste anställningen i Sverige och omvandlat till dagsförtjänst med hjälp av den fastställda normalarbetstiden.

Sammanfattningsvis kan vilken tid arbetslöshetskassan använder i beräkningen för att få fram en dagsförtjänst få konsekvenser för den ersättningssökandes dagpenning under arbetslösheten. I exemplet nedan visas skillnaden i dagsförtjänst mellan att dividera inkomsten i det senaste arbetet med arbetad tid i samma arbete, respektive att dividera inkomsten i senaste arbetet med den fastställda normalarbetstiden.

---

³⁹ Observera dock att övrig tid inom ramtiden har betydelse på andra sätt, till exempel för arbetsvillkor, medlemsvillkor och normalarbetstid.

Exempel 2:

Den ersättningssökande har under sin ramtid haft två anställningar. Den första var en visstidsanställning i Danmark under tio månader. Det var en heltidsanställning med en månadslön motsvarande 24 000 svenska kronor. Den senaste anställningen var en visstidsanställning i Sverige under två månader på 50 procent med en inkomst på 10 000 kronor per månad, vilket motsvarar 113,63 per timme. När visstidsanställningen upphör anmäler sig den ersättningssökande på Arbetsförmedlingen och ansöker om ersättning hos arbetslöshetskassan. När arbetslöshetskassan har fått in allt underlag beslutar den att den ersättningssökande får lägga samman arbetad och försäkrad tid från Danmark med tid i Sverige. På så sätt uppfyller hon arbets- och medlemsvillkoret.

Normalarbetstiden fastställs till 37 timmar per vecka genom att 1 936 arbetade timmar under ramtiden divideras med antalet veckor under ramtiden enligt schablonen (51,96 veckor på ett år).

Inkomsten i det senaste arbetet divideras med den genomsnittliga arbetstiden per vecka för arbetet i Sverige: Det totala antalet arbetade timmar i den senaste anställningen dividerat med antal arbetade dagar i anställningen multiplicerat med fem ger en genomsnittlig arbetstid i Sverige på 20 timmar per vecka. Timlönen i arbetet i Sverige, 113,63 kronor, multipliceras med den genomsnittliga arbetstiden 20 timmar och divideras med fem enligt schablonen (fem arbetsdagar per vecka). Det ger **454,52 kronor** i dagsförtjänst.

När **den totala inkomsten** om 20 000 kronor i den senaste anställningen **divideras med anställda vardagar** som är 44 (schablon 22 multiplicerat med två månader) blir resultatet **454,54 kronor** i dagsförtjänst. Detsamma gäller om **månadsinkomsten** på 10 000 kronor **divideras med 22 arbetsdagar** (en månad).

Inkomsten har i uträkningarna ovan delats med tiden i den senaste anställningen, vilket gör att dagsförtjänsten i de tre fallen blir ungefär samma belopp. Arbetslöshetskassorna har i några fall dock använt en annan tid, främst den fastställda normalarbetstiden, för att beräkna dagsförtjänsten:

Inkomsten divideras med den fastställda normalarbetstiden: I exemplet multipliceras timlönen i arbetet i Sverige på 113,63 kronor med den fastställda normalarbetstiden på 37 timmar per vecka och divideras sedan med fem. Det ger en dagsförtjänst på **840,86 kronor**.

Om den ersättningssökande i exemplet får en dagpenning på 80 procent av dagsförtjänsten kan ersättningen per dag alltså variera mellan 364 och 673 kronor per dag, beroende på vilken tid arbetslöshetskassan väljer att dividera inkomsten med. Observera dock att samma räknesätt kan få motsatt resultat jämfört med beloppen ovan, om den ersättningssökandes inkomster och arbetade timmar fördelas på ett annat sätt än i exemplet.

4.4.4 AEA:s beräkning av dagsförtjänst skiljer sig från övriga arbetslöshetskassors

De flesta arbetslöshetskassor har alltså tillämpat artikel 62 som att den tid som den ersättningssökande har arbetat i den senaste anställningen ska användas för att beräkna dagsförtjänsten. Det är bara i enstaka ärenden som denna linje inte följs. En av arbetslöshetskassorna, Akademikernas erkända arbetslöshetskassa (AEA), har dock tillämpat artikeln på ett annat sätt.

AEA har i de flesta ärenden som IAF har kartlagt använt lönen från det senaste arbetet och "fört över" den till att gälla hela ramtiden. Detta har de gjort genom att till exempel multiplicera timlönen i den senaste anställningen med alla arbetade timmar under ramtiden i alla anställningar, både utomlands och i Sverige. Summan har AEA sedan använt för att räkna ut dagsförtjänsten med hjälp av den fastställda normalarbetstiden.⁴⁰

Precis som de andra arbetslöshetskassorna har AEA använt inkomsten från det senaste arbetet. Skillnaden är att inkomsten har fått gälla för allt arbete under ramtiden och att det är normalarbetstiden de sedan har använt i beräkningen.

När den ersättningssökande har arbetat heltid under hela ramtiden blir resultatet av uträkningen samma dagsförtjänst som vid andra beräkningssätt. I övriga fall får det däremot betydelse.

Sammanfattningsvis innebär AEA:s tillämpning av artikel 62 att de tar hänsyn till diversetid och alla anställningars sysselsättningsgrad under ramtiden. Det innebär också att de inte hämtar arbetad tid och sammanlagd inkomst i uträkningen från samma anställning eller tidsperiod. Betydelsen som det kan få i för den ersättningssökandes dagsförtjänst visas i exemplet nedan.

---

⁴⁰ IAF konstaterar att AEA:s tillämpning av artikel 62 varierar något när arbete utomlands har föregåtts av arbete i Sverige under ramtiden (där ramtiden innehåller arbete först i Sverige, sedan utomlands och sedan i Sverige igen). I dessa ärenden har AEA i några fall använt den senaste svenska inkomsten till att gälla hela ramtiden och i några fall har den svenska inkomsten överförts till att gälla utlandsarbetet, medan den faktiska lönen i det första svenska arbetet har använts i beräkningen.

Exempel 3:

Den ersättningssökande har under sin ramtid haft två anställningar. Den första var en visstidsanställning i Danmark under elva månader. Det var en heltidsanställning med en månadslön motsvarande 25 000 svenska kronor. Den senaste anställningen var en behovsanställning i Sverige under en månad med en timlön på 100 kronor. Under behovsanställningen i Sverige den senaste månaden arbetade den ersättningssökande totalt 70 timmar. När anställningen upphör anmäler sig den ersättningssökande på Arbetsförmedlingen och ansöker om ersättning hos arbetslöshetskassan. När arbetslöshetskassan har fått in allt underlag beslutar den att den ersättningssökande får lägga samman arbetad och försäkrad tid från Danmark med tid i Sverige. På så sätt uppfyller han arbets- och medlemsvillkoret.

Normalarbetstiden fastställs till 39 timmar per vecka genom att 2 006 arbetade timmar under ramtiden divideras med antaletveckor under ramtiden enligt schablonen (51,96 veckor på ett år). Den totala inkomsten under hela ramtiden blir 282 000 kronor.

Ett beräkningssätt som arbetslöshetskassorna ofta använder vid behovsanställningar är att **inkomsten i det senaste arbetet divideras med den genomsnittliga arbetstiden per vecka i arbetet i Sverige**: Det totala antalet arbetade timmar i den senaste anställningen dividerat med antalet anställda dagar multiplicerat med fem ger en genomsnittlig arbetstid i Sverige på 16 timmar per vecka $((70/22) \times 5)$. Timlönen i arbetet i Sverige, 100 kronor, multipliceras med den genomsnittliga arbetstiden 16 timmar och divideras med fem enligt schablonen (fem arbetsdagar per vecka). Det ger **320 kronor** i dagsförtjänst.

AEA:s tillämpning av artikel 62 innebär att **timlönen i Sverige överförs till att gälla all arbetad tid under ramtiden**, 2 006 timmar gånger 100 kronor ger en total inkomst på 200 600 kronor. Den totala inkomsten divideras sedan med antal arbetade timmar under ramtiden vilket ger en timlön på 100 kronor. Timlönen multipliceras med **normalarbets-tiden 39** och divideras med fem, vilket ger en dagsförtjänst på **780 kronor**.

Observera att samma räknesätt kan få motsatt resultat jämfört med beloppen ovan, om den ersättningssökandes inkomster och arbetade timmar fördelas på ett annat sätt än i exemplet.

4.4.5 Flera anställningar i Sverige efter arbetet utomlands

Som framgår av avsnitt 4.2 är det i tretton ärenden i IAF:s kartläggning som de ersättningssökande har haft fler än en anställning i Sverige efter arbetet utomlands. I de fall där arbetslöshetskassorna har tagit hänsyn till inkomsten från samtliga anställningar har de även tagit hänsyn till den arbetade tiden i dessa anställningar. I övriga ärenden har arbetslöshetskassorna använt inkomsten i den

senaste anställningen och i de ärendena har de, med undantag för AEA, även använt tiden i den anställningen.

Sammanfattningsvis har arbetslöshetskassorna, i de ärenden där de ersättnings-sökande har haft mer än en anställning i Sverige efter arbetet utomlands, dividerat den sammanlagda inkomsten med den arbetade tiden för samma period, antingen i en eller i flera anställningar.

4.4.6 En dags arbete i Sverige

Som framgår av avsnitt 3.1.2 är grundförutsättningen för att en ersättnings-sökande ska kunna få ersättning i Sverige att han eller hon omfattas av den svenska arbetslöshetsförsäkringen. För dem som inte tillhör undantagen (till exempel gränsarbetare) innebär det att de måste arbeta i Sverige i en sådan omfattning att de kommer in i arbetslöshetsförsäkringssystemet.

I nio av de ärenden som IAF har kartlagt har de ersättningssökande beviljats en ersättningsperiod efter *en* dags arbete i en behovsanställning i Sverige. I dessa nio ärenden har arbetsvillkoret helt uppfyllts i ett annat land och arbetet i Sverige har utförts efter ramtidens slut. Arbetet i Sverige ingår alltså varken i ramtiden, arbetsvillkoret eller normalarbetstiden. Dagsförtjänsten beräknas dock endast på arbetet i Sverige.

I åtta av ärendena⁴¹ har arbetslöshetskassorna använt timlönen i arbetet och multiplicerat med antal arbetade timmar under den dagen. Efter den första arbetade dagen har ersättningsperioden kunnat börja. Därefter har anställningen ofta fortsatt och den ersättningssökande har kunnat få deltidserättning.

---

⁴¹ I det nionde ärendet har arbetslöshetskassan multiplicerat timlönen med 8 trots att de 8 arbetade timmarna var fördelade på två dagar. Det rör sig dock om ett enda ärende och får anses vara ett undantagsfall.

5 Ersättningsberäkning när en ersättningstagare senast arbetade i ett annat land

I det här avsnittet redovisar IAF kartläggningen av ärenden där ersättningstagares senaste arbete utfördes i ett annat EU-land. Redovisningen kompletterar avsnitt 4 och ger en bild av hur arbetslöshetskassorna tillämpar artikel 62.3 i EU-förordningen.

Avsnittet innehåller några exempel. Detaljerna i dem är fiktiva men beräkningarna är tagna från faktiska uträkningar i de kartlagda ärendena.

5.1 Normalarbetstid

I likhet med ärendena i avsnitt 4 har arbetslöshetskassorna i så gott som samtliga fall använt den ersättningssökandes ramtid för att beräkna normalarbetstiden när han eller hon närmast före arbetslösheten arbetade i ett annat EU-land.⁴² IAF kan också konstatera att arbetslöshetskassorna med få undantag har räknat upp heltidsanställningar i utlandet i de fall arbetstiden för heltid är mindre än 40 timmar per vecka. Som nämns i avsnitt 4.1 kan otydliga underlag från andra länder försvåra bedömningen av vad som är ett heltidsarbete.

Sammanfattningsvis konstaterar IAF att arbetslöshetskassorna beräknar normalarbetstiden utifrån hela ramtiden i ärenden där de ersättningssökande senast arbetade i ett annat EU-land.

5.2 Tidsperiod som arbetslöshetskassorna hämtar inkomstuppgifter från

I artikel 62.3 anges att arbetslöshetskassorna ska ta hänsyn till den lön eller yrkesinkomst som den ersättningssökande tog emot i det medlemsland vars lagstiftning han eller hon omfattades av under sitt senaste arbete. Vilken tidsperiod som avses specificeras inte mer än så.

I de allra flesta ärenden som IAF har kartlagt har arbetslöshetskassorna använt inkomstuppgifterna från den senaste anställning som den ersättningssökande hade innan arbetslösheten. I ca 250 av totalt 291 kartlagda ärenden är det inkomsten i den senaste anställningen i ett annat EU-land som ligger till grund för dagsförtjänsten. I de allra flesta av dessa ärenden har de ersättningssökande dock endast haft en anställning utomlands under ramtiden.

I ett femtiotal ärenden har den ersättningssökande haft fler än en anställning under ramtiden. I knappt 40 av dessa har arbetslöshetskassorna använt inkom-

---

⁴² I enlighet med 15 a § ALF.

ten i den senaste anställningen när de har beräknat dagsförtjänsten. I drygt tio ärenden har arbetslöshetskassorna alltså använt inkomsten från flera anställningar och de har i de fallen räknat på hela ramtiden.⁴³

I 15 ärenden har de ersättningssökande arbetat i Sverige före det senaste arbetet utomlands under ramtiden. I fem av dessa ärenden har arbetslöshetskassorna använt inkomsten från hela ramtiden för att beräkna dagsförtjänsten, det vill säga de har använt inkomsten från både arbetet i utlandet och arbetet i Sverige.

I underlag från institutioner i andra EU-länder finns ofta datum för en sammanhängande period av arbete. Det framgår inte alltid om en sådan period innehåller flera anställningar. Om den ersättningssökande inte skickar in andra underlag, som till exempel anställningskontrakt, kan arbetslöshetskassan inte känna till exakt hur många anställningar den ersättningssökande har haft och vilken som är den senaste.

Sammanfattningsvis har arbetslöshetskassorna i den absoluta majoriteten av de kartlagda ärendena tillämpat artikel 62.3 som att de ska använda inkomsten i den senaste anställningen för att beräkna dagsförtjänsten.

5.3 Den lön eller yrkesinkomst som ersättningen baseras på

Av avsnitt 4.3 framgår att arbetslöshetskassorna använder sig av den inkomstuppgift som arbetsgivaren lämnar på arbetsgivarintyget för den senaste anställningen som den ersättningssökande hade i Sverige. För personer som senast arbetade i ett annat land kommer inkomstuppgifterna oftast från en mellanhand, det vill säga den institution som utfärdar E-blanketter, intyg eller SED-blanketter i det andra EU-landet. Vilka inkomstuppgifter som framgår av underlaget från det andra landet varierar. Ibland lämnar institutionen i det andra landet information om den totala lönen för hela anställningen, till exempel över en femårsperiod. Ibland framgår månadslön eller timlön. I de ärenden som IAF har kartlagt har arbetslöshetskassorna utgått från de inkomstuppgifter som finns på underlaget och omvandlat till ett belopp som går att använda för att räkna ut dagsförtjänsten. En inkomstuppgift för en treårig anställning har till exempel dividerats med antalet månader som den ersättningssökande var anställd för att få fram en månadslön. Månadslönen har arbetslöshetskassan sedan använt för att beräkna dagsförtjänsten.

I vissa ärenden har E-blanketter, intyg eller SED-blanketter kompletterats med exempelvis lönespecifikationer eller anställningsavtal från anställningen i det andra landet. Ett problem som IAF har sett att arbetslöshetskassorna kan ställas

---

⁴³ Anställningarna kan ha varit både i utlandet och i Sverige.

inför är att de måste välja vilket underlag de ska använda när det finns inkomst-uppgifter som motsäger varandra.

Underlaget från det andra EU-landet är ifyllt med utgångspunkt i det landets lagar och socialförsäkringssystem. Det innebär att de uppgifter som arbetslöshetskassorna enligt de svenska reglerna ska ta hänsyn till, som till exempel ersättning för obekväm arbetstid, inte alltid framgår från institutionen i det andra landet. Arbetslöshetskassorna har små möjligheter att känna till om exempelvis ersättning för obekväm arbetstid är inkluderad i den lön som anges på en SED-blankett.

Sammanfattningsvis anpassar arbetslöshetskassorna sina beräkningar efter de uppgifter som framgår av underlag från andra länders institutioner. Vilken information underlagen ger kan skilja sig från den information som normalt finns i svenska ersättningsärenden.

5.4 Vilken tidsperiod har använts för att räkna fram dagsförtjänsten?

Av avsnitt 4.4 framgår att vilken tid som arbetslöshetskassorna dividerar den totala inkomsten med får stor betydelse för vilken dagsförtjänst som de fastställer.

I ärenden där de ersättningssökande senast arbetade i ett annat EU-land finns det huvudsakligen tre grupper i IAF:s kartläggning.

1. I en grupp ärenden har de ersättningssökande under ramtiden haft **en anställning med samma sysselsättningsgrad** som har varat **under hela ramtiden**.
2. I en annan grupp ärenden har de ersättningssökande haft **flera anställningar** under ramtiden, ibland med samma och ibland med **olika sysselsättningsgrader**. I vissa av de ärendena finns dessutom **diversetid**.
3. I en sista grupp ärenden har de ersättningssökande haft **en anställning** under ramtiden, men det finns också **diversetid före eller efter anställningen**.

5.4.1 När den ersättningssökande har haft samma anställning under hela ramtiden

I cirka 70 procent av ärendena har den ersättningssökande under sin ramtid endast haft *en* anställning med samma sysselsättningsgrad. Anställningen har i ärendena dessutom varat under hela ramtiden.

I dessa ärenden har arbetslöshetskassorna beräknat dagsförtjänsten på två olika sätt. Det första sättet är att dividera månadsinkomsten med 22. Det andra sättet är att räkna fram en timlön som multipliceras med normalarbetstiden och sedan divideras med fem. Båda dessa uträkningar ger i de ärenden som IAF har

kartlagt samma dagsförtjänst. Det beror på att den ersättningssökande har haft samma anställning, sysselsättningsgrad och inkomst hela tiden. I båda fallen hämtar arbetslöshetskassan arbetad tid och inkomst i uträkningen från samma underlag och i båda fallen blir dagsförtjänsten densamma.

Sammanfattningsvis konstaterar IAF att när den ersättningssökande har haft en anställning med samma sysselsättningsgrad under hela ramtiden sker beräkningen av dagsförtjänst enhetligt mellan ärendena. I exemplet nedan visas hur två olika beräkningar ger samma dagsförtjänst.

Exempel 4:

Den ersättningssökande har under hela sin ramtid haft en tillsvidareanställning i Danmark på heltid och pendlat dagligen från sitt hem i Malmö. Månadsinkomsten under anställningen motsvarade 19 500 svenska kronor, vilket är 110,79 kronor per timme. När anställningen upphör anmäler sig den ersättningssökande på Arbetsförmedlingen i Sverige och ansöker om ersättning hos arbetslöshetskassan. När allt underlag har kommit in bedömer arbetslöshetskassan att den ersättningssökande är att betrakta som gränsarbetare och att han uppfyller arbets- och medlemsvillkoret.

Normalarbetstiden fastställs till 40 timmar per vecka genom att 176 arbetade timmar per månad enligt schablonen multipliceras med 12 månader och därefter divideras med antalet veckor under ramtiden enligt schablonen (51,96 veckor på ett år).

Total inkomst under hela ramtiden blir 234 000 kronor (19 500 x 12),

I de flesta av de ärenden IAF har kartlagt har arbetslöshetskassorna beräknat **dagsförtjänsten** på ett av följande två sätt:

- Dividerat månadsinkomsten med 22, vilket ger $19\,500/22 = 886,36$ kronor i dagsförtjänst
- Multiplicerat timlönen med normalarbetstiden och därefter dividerat med fem (arbetsdagar per vecka), vilket ger $(110,79 \times 40)/5 = 886,32$ kronor i dagsförtjänst.

I exemplet har den ersättningssökande arbetat heltid under hela ramtiden. Skillnaden mellan att använda normalarbetstiden (det vill säga den genomsnittliga arbetstiden under hela ramtiden) och arbetstiden den senaste månaden blir därför marginell.

5.4.2 *När ersättningssökande har haft fler än en anställning under ramtiden*

I ett 50-tal ärenden har den ersättningssökande haft *fler än en* anställning under ramtiden samt i vissa fall *diversetid*.

I ett 15-tal av dessa ärenden har anställningarna under ramtiden haft samma sysselsättningsgrad och det finns ingen *diversetid*. I de fallen liknar ärendena dem som beskrivs i avsnitt 5.4.1. Arbetslöshetskassorna har antingen dividerat den senaste månadslönen med 22 eller räknat fram en timlön i den senaste anställningen som har multiplicerats med normalarbetstiden och sedan dividerats med fem. Båda dessa uträkningar ger i de ärenden som IAF har kartlagt samma dagsförtjänst. Det beror på att sysselsättningsgraden inte skiljer sig åt i anställningarna och att inkomsten från den senaste anställningen har legat till grund för beräkningen.

I cirka 35 ärenden har de ersättningssökande haft *flera* anställningar med *olika* sysselsättningsgrad och i vissa fall *diversetid* under ramtiden. I dessa ärenden har arbetslöshetskassorna beräknat dagsförtjänsten på i huvudsak två olika sätt som får betydelse för dagsförtjänstens storlek. Ett beräkningssätt som arbetslöshetskassorna har använt i ett 20-tal ärenden är att dividera den senaste anställningens månadslön med 22. Eftersom den ersättningssökande har haft fler än en anställning blir följden att övrig tid, som till exempel tidigare anställningar och *diversetid* inom ramtiden blir betydelselös för dagsförtjänsten. Här har arbetslöshetskassorna tillämpat artikel 62.3 som att både inkomsten och den arbetade tiden i uträkningen hämtas från den senaste anställningen.

I det andra huvudsakliga beräkningssättet har arbetslöshetskassorna tagit hänsyn till inkomsten och tiden i samtliga anställningar. Cirka 15 ärenden har beräknats på detta sätt. Arbetslöshetskassorna har i dessa ärenden snarare beräknat dagsförtjänsten utifrån det svenska regelverket än utifrån artikel 62.3 genom att hämta inkomst och arbetad tid från allt arbete under ramtiden

*Sammanfattningsvis konstaterar IAF att arbetslöshetskassorna beräknar dagsförtjänsten på likartat sätt när den ersättningssökande har haft flera anställningar med samma sysselsättningsgrad under ramtiden. Det finns däremot en viss variation mellan beräkningarna när den ersättningssökande har haft flera anställningar med olika sysselsättningsgrad eller när det finns *diversetid*. Variationen i beräkningarna vid flera anställningar kan ge olika dagsförtjänster.*

*I exemplet nedan visas två olika beräkningar där den ersättningssökande har haft två anställningar samt *diversetid* under ramtiden och där dagsförtjänsten blir olika.*

Exempel 5:

Den ersättningssökande har under sin ramtid haft två anställningar och diversetid. Den första var en visstidsanställning i Danmark under fem månader. Det var en heltidsanställning med en månadslön motsvarande 25 000 svenska kronor. Efter arbetet i Danmark hade den ersättningssökande semester utan lön i fem månader. Tiden med semester ingår i ramtiden men kan inte tillgodoräknas i arbetsvillkoret och utgör därför diversetid. Efter semestern arbetade den ersättningssökande i Tyskland. Det arbetet utgör den senaste anställningen under ramtiden. Det var en visstidsanställning under två månader på heltid med en inkomst på motsvarande 24 000 svenska kronor.

När anställningen upphör anmäler sig den ersättningssökande på Arbetsförmedlingen och ansöker om ersättning hos arbetslöshetskassan. När allt underlag har kommit in bedömer arbetslöshetskassan att den ersättningssökande är att betrakta som en så kallad oäkta gränsarbetare och kan tillgodoräkna sig utlandsarbetet, vilket gör att hon uppfyller arbetsvillkoret och medlemsvillkoret.

Normalarbetstiden fastställs till 24 timmar per vecka genom att 1 232 arbetade timmar under ramtiden divideras med antal veckor under ramtiden enligt schablonen (51,96 veckor på ett år). **Total inkomst** under hela ramtiden blir 173 000 kronor.

I de ärenden som IAF har kartlagt har arbetslöshetskassorna bland annat använt följande sätt att få fram **dagsförtjänsten**:

Månadsinkomsten i den senaste anställningen dividerat med 22 (arbetsdagar i en månad enligt schablonen) vilket ger $24\,000/22 = 1\,090,9$ kronor i **dagsförtjänst**.

I detta sätt att räkna tillämpar arbetslöshetskassorna artikel 62.3 som att lönen i den senaste anställningen ska divideras med den arbetade tiden i samma anställning. De räknar alltså inte med tidigare anställningar och eventuell diversetid under ramtiden.

Den totala inkomsten från båda anställningarna är 173 000 kronor. $((5 \times 25\,000) + (2 \times 24\,000))$. Den totala inkomsten divideras med antalet arbetade timmar under ramtiden för att skapa en genomsnittlig timlön som blir 140,42 (173 000/1 232). Den genomsnittliga timlönen multipliceras med normalarbetstiden och divideras därefter med fem vilket ger **dagsförtjänsten 674,03 kronor**.

I detta sätt att räkna tillämpas inte artikel 62.3, utan ärendet beräknas helt enligt ALF och dagsförtjänsten baseras på allt arbete inom ramtiden.

5.4.3 *När ersättningssökande har haft en anställning och diversetid under ramtiden*

I ungefär 25 ärenden har de ersättningssökande endast haft en anställning under ramtiden, men ramtiden innehåller också diversetid före eller efter anställningen. I dessa ärenden får det betydelse vilken tid arbetslöshetskassorna använder när de beräknar dagsförtjänsten.

När arbetslöshetskassorna tillämpar artikel 62.3 som att även tiden ska hämtas från den senaste anställningen, till exempel genom att dividera månadsinkomsten med 22, räknas diversetiden inte med. När arbetslöshetskassorna däremot tillämpar artikel 62.3 som att endast *inkomsten* hämtas från den senaste anställningen medan *tiden* man räknar med baseras på hela ramtiden inklusive diversetid, blir dagsförtjänsten lägre.

IAF:s kartläggning visar att arbetslöshetskassorna i tre fjärdedelar av ärendena har gjort på det sistnämnda sättet, det vill säga använt normalarbetstiden i beräkningen och därmed låtit diversetiden påverka dagsförtjänsten. I den återstående fjärdedelen har de dividerat månadslönen med 22. Då påverkar diversetiden inte dagsförtjänsten.

*Sammanfattningsvis kan IAF konstatera att det finns en viss variation mellan beräkningarna och det leder till olika dagsförtjänster när den ersättningssökande har haft **en** anställning och diversetid under ramtiden.*

5.4.4 *Jämförelse med ärenden där det senaste arbetet utfördes i Sverige*

Bland de ärenden som IAF har kartlagt är det endast när de ersättningssökande senast arbetade i ett annat EU-land som de har haft **en enda anställning under ramtiden**. Dessa ärenden är svåra att jämföra med dem där de ersättningssökande har arbetat i Sverige efter arbetet i ett annat EU-land eftersom det av naturliga skäl finns minst två anställningar under ramtiden i den senare ärendetypen.

När de ersättningssökande har haft **fler än en anställning under ramtiden** och där **sysselsättningsgraden har varit konstant** och **det inte finns någon diversetid**, kan IAF däremot konstatera att beräkningarna liknar varandra oavsett om de ersättningssökande har arbetat i Sverige efter arbete i annat EU-land eller inte.

IAF konstaterar att det finns en viss likhet mellan ärenden där de ersättningssökande har haft flera anställningar med olika sysselsättningsgrad, vare sig de efter arbetet i ett annat EU-land har arbetat i Sverige eller inte. Bland de ärenden där de ersättningssökande har arbetat i Sverige efter arbete i annat EU-land är det vanligaste uträkningssättet att på något sätt dividera inkomsten som den ersättningssökande har haft i det senaste arbetet med tiden i *samma* anställning.

Att dividera den senaste månadsinkomsten med 22 är en variant på denna uträkning. Denna typ av uträkning gäller också för drygt hälften av de ärenden där de ersättningssökande endast har arbetat i ett annat EU-land under ramtiden. Följden av att arbetslöshetskassan beräknar dagsförtjänsten på detta sätt blir att övrig tid, till exempel den arbetade tiden i tidigare anställningar och diversetid inom ramtiden, blir betydelselös för dagsförtjänsten.

Flera av de ärenden där de ersättningssökande endast hade arbetat i ett annat EU-land och haft flera anställningar har beräknats genom att arbetslöshetskassan har tagit hänsyn till inkomster i samtliga anställningar under ramtiden. Det innebär att de har räknat som om den ersättningssökande endast hade arbetat i Sverige under ramtiden. Att beräkna dagsförtjänsten enligt ALF på detta sätt förekommer endast i undantagsfall i ärenden där den ersättningssökande efter arbete i ett annat EU-land har arbetat i Sverige före arbetslösheten.

*Sammanfattningsvis visar kartläggningen att det finns vissa likheter i hur arbetslöshetskassorna beräknar dagsförtjänsten i ärenden när den ersättningssökande har respektive inte har arbetat i Sverige efter arbete i ett annat EU-land. Det skiljer sig dock mellan ärendetyperna i hur vanligt det är att använda **tiden i den senaste anställningen** och **tiden från hela ramtiden** i uträkningen.*

6 Slutdiskussion

Ärenden där ersättningssökande har arbetat i andra EU-länder, i ett EES-land eller i Schweiz är inte särskilt vanligt förekommande på arbetslöshetskassorna. Den fria rörligheten är dock en viktig princip inom EU och det sociala trygghetssystemet är en del i det. EU-förordningens artikel 62 ska kombineras med den svenska arbetslöshetsförsäkringen och hur den kombinationen ska ske är inte reglerat i alla delar. IAF:s fokus i kartläggningen har varit dels att undersöka hur arbetslöshetskassorna har tillämpat artikeln, dels att undersöka om arbetslöshetskassorna behandlar ärenden med samma förutsättningar lika.

6.1 Arbetslöshetskassornas tillämpning av artikel 62

6.1.1 Vilken inkomst som ligger till grund för dagsförtjänsten samt hur normalarbetstiden räknas fram

Artikel 62 reglerar vilken lön eller yrkesinkomst som ska ligga till grund för arbetslöshetsersättning när en ersättningssökande har arbetat utomlands. När artikel 62 ska tillämpas inom den svenska arbetslöshetsförsäkringen uppstår olika möjligheter att tillämpa regelverket, framför allt i de delar som inte uttryckligen regleras i artikel 62.

När det gäller just vilken lön eller yrkesinkomst som ligger till grund för den ersättningssökandes dagsförtjänst har arbetslöshetskassorna tillämpat artikeln relativt lika. I de allra flesta av de ärenden som IAF har kartlagt är det inkomsten i den anställning som den ersättningssökande hade närmast före arbetslösheten som ligger till grund för dagsförtjänsten. Det gäller både de ärenden där de ersättningssökande senast arbetade i Sverige och de där det senaste arbetet utfördes i ett annat EU-land.

Hur den ersättningssökandes genomsnittliga arbetstid under ramtiden, normalarbetstiden, ska beräknas, regleras inte i artikel 62. Här finns dock en dom från Regeringsrätten⁴⁴ som säger att beräkningen av normalarbetstid ska utgå från ALF även i EU-ärenden. Denna dom ska arbetslöshetskassorna använda i sina bedömningar. IAF kan konstatera att de olika arbetslöshetskassorna tillämpar reglerna på ungefär samma sätt på den här punkten. Med få undantag beräknar de normalarbetstiden i ärendena på all tid inom ramtiden. Det vill säga arbete i alla anställningar både i Sverige och i andra länder räknas med, liksom tid som inte kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor (diversetid).

---

⁴⁴ RA 2009 ref. 97, mål nr 1777-06

6.1.2 Tidsperiod som arbetslöshetskassorna använder för att räkna fram dagsförtjänsten

I de svenska reglerna ska dagsförtjänsten utgöra den genomsnittliga inkomst som den ersättningssökande har haft under ramtiden. Det innebär att den inkomst som ligger till grund för arbetslöshetsersättningen på något sätt måste kombineras med tid i en beräkning, för att man ska få fram ett genomsnitt. I ärenden där den ersättningssökande endast har arbetat i Sverige används normalarbetstiden för detta ändamål. När inkomstunderlaget i EU-ärenden ska hämtas från en annan tid än ramtiden uppstår frågan om vilken tid som ska användas i beräkningen. Det regleras varken i svensk eller i europeisk rätt.

Det är alltså här det största tolkningsutrymmet finns i regelverket. IAF:s kartläggning visar att i de fall arbetslöshetskassorna inte tillämpar regelverket likadant på den här punkten får det stora konsekvenser för den ersättningssökandes dagsförtjänst och i nästa steg för dagpenningen och inkomsten under arbetslösheten.

Det som får betydelse är om inkomsten beräknas med anställningstid eller arbetad tid i samma anställning som inkomstuppgiften hämtas från, eller om den tid man beräknar med utgår från en längre period, till exempel ramtiden.

Om den ersättningssökande i det förstnämnda fallet senast arbetade i Sverige innebär det att inkomst och omfattning av arbetet i utlandet saknar betydelse för dagsförtjänsten.

Om den arbetade tiden under hela ramtiden däremot används i beräkningen kan dagsförtjänsten bli både högre och lägre beroende på sysselsättningsgraden i de olika anställningarna under ramtiden. Om det finns diversetid under ramtiden blir dagsförtjänsten lägre med detta beräkningssätt, jämfört med om diversetiden inte ingår i beräkningen. Det beror på att diversetid är tid utan arbete och att den därmed sänker den genomsnittliga arbetstiden

IAF konstaterar vidare att arbetslöshetskassornas olika sätt att utföra själva beräkningen får mindre betydelse. Olika sätt att räkna utifrån samma underlag kan innebära marginella skillnader i nivån på dagsförtjänsten. De stora skillnaderna uppstår när de väljer att utgå från olika tidsperioder i beräkningen.

6.1.3 När det svenska regelverket inte följs samt kopplingen till underlaget i EU-ärenden

IAF har i de kartlagda ärendena funnit exempel på att arbetslöshetskassorna inte alltid tar hänsyn till reglerna i den svenska arbetslöshetsförsäkringen.

I något fall kan det förklaras med att underlaget i EU-ärenden inte innehåller tillräcklig information för att arbetslöshetskassan ska kunna vara säker på att den följer alla regler i den svenska arbetslöshetsförsäkringen. Det gäller till exempel i de fall då arbetslöshetskassorna inte har räknat upp normalarbetstiden till 40 timmar per vecka när den ersättningssökande har arbetat heltid i ett land där heltid är mindre än 40 timmar per vecka. Det kan också gälla när det senaste

arbetet utfördes i ett annat land och arbetslöshetskassorna inte får kännedom om eventuellt övertidsarbete eller ersättning för obekvämt arbetstid.

I andra ärenden där IAF har funnit att arbetslöshetskassorna inte tar hänsyn till svenska regelverket går det inte att finna förklaringen i att arbete har utförts i ett annat EU-land. Det gäller till exempel när arbetslöshetskassorna inte har räknat med tid med sjuklön under anställningen i Sverige i beräkningen av normalarbetstiden. Det gäller också när de inte har räknat med vissa inkomster från Försäkringskassan i dagsförtjänsten.

6.1.4 Statistikuppgifterna i EU-ärenden kan ifrågasättas

I samband med kartläggningen har IAF funnit att tillförlitligheten i statistik som grundar sig på den manuella registreringen som arbetslöshetskassorna gör i EU-ärenden kan ifrågasättas. Det påverkar transparensen i arbetslöshetskassornas hantering av ärendena, i och med att möjligheten till uppföljning av ärendena inte fullt ut går att säkerställa.

6.2 Likabehandling i EU-ärenden

6.2.1 Skillnader i tillämpning mellan arbetslöshetskassorna

IAF:s kartläggning visar att skillnaderna mellan hur arbetslöshetskassorna tillämpar artikel 62 i första hand är skillnader mellan de olika ärendena. Med undantag för de iakttagelser som IAF gör om AEA, går det inte att se några skillnader mellan arbetslöshetskassorna i någon del av kartläggningen.

6.2.2 Skillnader i tillämpning mellan olika ärenden

Arbetslöshet är inte konstant, inte heller rörlighet över gränserna. Oavsett hur många eller få ärenden det rör sig om är det därför viktigt för rättssäkerheten att den som väljer att utnyttja sin rätt till fri rörlighet kan känna trygghet i att reglerna tillämpas korrekt och lika för alla som omfattas av det.

IAF har tidigare konstaterat att regleringen i artikel 62 i vissa fall kan missgynna ersättningsökande som har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet, jämfört med dem som endast har arbetat i Sverige. Det kan få konsekvensen att arbetstagare väljer att inte utnyttja den fria rörligheten. IAF konstaterar att det står i strid med EU:s huvudmål att avskaffa hinder för fri rörlighet.⁴⁵ Inom ramen för det här uppdraget har IAF dock fokuserat på likabehandling mellan de ersättningsökande som de facto har arbetat i andra EU-länder och för vilka artikel 62 tillämpas inom den svenska arbetslöshetsförsäkringen.

⁴⁵ Se IAF:s utvärdering av kapitel 6 om arbetslöshetsförmåner i EU-förordning 883/2004, IAF:s diarienummer 2012/320. Skrivelsen, daterad den 7 juni 2012, utgjorde IAF:s svar på regeringens uppdrag att utvärdera gällande regler rörande arbetslöshetsförmåner i förordningen.

IAF:s kartläggning visar att arbetslöshetskassorna väljer olika utgångspunkt för att beräkna dagsförtjänsten och i förlängningen dagpenningen för ersättnings sökande som har arbetat i ett annat EU-land. Framför allt gäller det den del av beräkningen som inte finns reglerad eller omfattas av rättspraxis. Av exemplen i avsnitt 4 och 5 framgår att valen som arbetslöshetskassorna gör kan få stora konsekvenser för den enskildes inkomst under arbetslösheten. Den enskildes dagpenning beror på vilken dagsförtjänst arbetslöshetskassan har fastställt. De ersättningssökandes likhet inför lagen kan i denna del inte garanteras.

IAF kommer att följa utvecklingen i rättspraxis i denna fråga.

Bilaga 1

Tabell 6: Antal ärenden⁴⁶ där ersättningsrätten baseras helt eller delvis på arbete i annat EU/EES-land eller Schweiz, fördelat på arbetsland. Siffrorna avser ärenden med både inkomstrelaterad ersättning och ersättning med grundbelopp.

Land	2009	2010	2011
Belgien	12	7	5
Bulgarien	1	2	1
Cypern	9	8	8
Danmark	1 242	920	739
Estland	8	0	2
Finland	95	64	60
Frankrike	26	17	22
Grekland	10	13	9
Irland	29	26	31
Island	22	12	6
Italien	18	13	7
Lettland	4	2	1
Liechtenstein	0	1	0
Litauen	2	0	1
Luxemburg	1	1	3
Malta	9	7	5
Nederländerna	28	23	13
Norge	1 804	1 006	822
Polen	14	8	3
Portugal	2	3	7
Rumänien	3	2	2
Schweiz	21	17	14
Slovakien	3	0	0
Slovenien	3	1	0
Spanien	106	49	45
Storbritannien	174	126	100
Tjeckien	6	4	5
Tyskland	59	34	35
Ungern	1	0	5
Österrike	25	13	12
Uppgift saknas ⁴⁷	40	7	5
Totalt	3 777	2 386	1 968

⁴⁶ I tabellerna 6-8 avser uppgifterna både förstagångsprövningar och nyprövningar.

⁴⁷ Uppgift om vilket land den sökande har arbetat har inte registrerats av arbetslöshetskassorna.

Tabell 7: Antal ärenden där ersättningsrätten baseras helt eller delvis på arbete i annat EU/EES-land eller Schweiz, fördelat på arbetslöshetskassa. Siffrorna avser ärenden med inkomstrelaterad ersättning.

Arbetslöshetskassa	2009	2010	2011
Arbetslöshetskassan Alfa	403	252	187
Akademikernas erkända	263	238	181
Unionens⁴⁸	398	214	181
Kommunalarbetarnas	143	98	113
Handelsanställdas⁴⁹	141	93	105
Byggnadsarbetarnas	415	165	84
Hotell- och Restauranganställdas	91	79	75
IF Metalls	235	143	74
Arbetslöshetskassan för service och kommunikation	81	64	43
Transportarbetarnas	61	38	35
Ledarnas	36	28	31
Fastighetsanställdas	35	26	29
Lärarnas	20	12	15
STs	14	2	12
Livsmedelsarbetarnas	24	14	10
GS	44	12	10
Arbetslöshetskassan Vision	5	6	6
Elektrikernas	32	24	4
Småföretagarnas	0	4	4
Sveriges arbetares	10	11	3
Finans- och Försäkringsbranschens	0	0	3
Journalisternas	1	1	1
Svensk Handels och Arbetsgivarnas	2	0	1
Säljarnas	12	4	0
Farmacitjänstemännens	3	4	0
Hamnarbetarnas	4	1	0
Musikernas	2	1	0
Pappersindustriarbetarnas	2	1	0
Totalt	2 477	1 535	1 207

⁴⁸ Den 1 januari 2012 gick Teaterverksammas arbetslöshetskassa samman med Unionens arbetslöshetskassa. Eventuella ärenden som Teaterverksammas arbetslöshetskassa har haft under 2009, 2010 och 2011 ingår i redovisningen av Unionens arbetslöshetskassas ärenden.

⁴⁹ Den 1 april 2011 gick Sveriges Fiskares arbetslöshetskassa samman med Handelsanställdas arbetslöshetskassa. Eventuella ärenden som Sveriges Fiskares arbetslöshetskassa har haft under 2009, 2010 och 2011 ingår i redovisningen av Handelsanställdas arbetslöshetskassas ärenden.

Tabell 8: Antal ärenden där ersättningsrätten baseras helt eller delvis på arbete i annat EU/EES-land eller Schweiz, fördelat på arbetslöshetskassa. Siffrorna avser ärenden med ersättning med grundbelopp.

Arbetslöshetskassa	2009	2010	2011
Arbetslöshetskassan Alfa	931	588	534
Akademikernas erkända	76	75	50
Unionens ⁵⁰	71	40	34
Hotell- och Restauranganställdas	38	30	27
Handelsanställdas ⁵¹	26	14	26
Byggnadsarbetarnas	61	32	24
Kommunalarbetarnas	29	29	17
Arbetslöshetskassan för service och kommunikation	8	9	13
Transportarbetarnas	11	9	11
IF Metalls	14	10	9
Livsmedelsarbetarnas	5	2	4
Elektrikernas	9	2	2
GS	9	2	2
Småföretagarnas	0	2	2
Fastighetsanställdas	3	1	2
Ledarnas	2	3	1
STs	1	2	1
Lärarnas	2	0	1
Säljarnas	1	0	1
Arbetslöshetskassan Vision	0	1	0
Sveriges arbetares	2	0	0
Skogs- och Lantbrukstjänstemännens	1	0	0
Totalt	1 300	851	761

⁵⁰ Den 1 januari 2012 gick Teaterverksammas arbetslöshetskassa samman med Unionens arbetslöshetskassa. Eventuella ärenden som Teaterverksammas arbetslöshetskassa har haft under 2009, 2010 och 2011 ingår i redovisningen av Unionens arbetslöshetskassas ärenden.

⁵¹ Den 1 april 2011 gick Sveriges Fiskares arbetslöshetskassa samman med Handelsanställdas arbetslöshetskassa. Eventuella ärenden som Sveriges Fiskares arbetslöshetskassa har haft under 2009, 2010 och 2011 ingår i redovisningen av Handelsanställdas arbetslöshetskassas ärenden.

Tabell 9: Totalt antal förstagångsprövningar per arbetslöshetskassa, respektive antal förstagångsprövningar där ersättningssökande har arbetat i EU/EES eller Schweiz. Siffrorna avser ärenden med inkomstrelaterad ersättning.

Arbetslöshetskassa	Totalt antal förstagångsprövningar 2011	Varav förstagångsprövningar med arbete i EU/EES/Schweiz
Unionens ⁵²	16 229	177
Kommunalarbetarnas	14 559	112
Akademikernas erkända	10 482	179
IF Metalls	9 624	74
Handelsanställdas ⁵³	6 868	105
Arbetslöshetskassan Alfa	3 948	187
Byggnadsarbetarnas	3 828	84
Hotell- och Restauranganställdas	3 508	75
Småföretagarnas	3 147	4
Transportarbetarnas	3 061	35
Arbetslöshetskassan för service och kommunikation	2 438	43
Lärarnas	2 319	15
GS	2 229	10
Arbetslöshetskassan Vision	2 229	6
Fastighetsanställdas	1 958	28
Ledarnas	1 558	31
Livsmedelsarbetarnas	1 353	10
STs	1 227	11
Finans- och Försäkringsbranschens	761	3
Svensk Handels och Arbetsgivarnas	638	1
Elektrikernas	423	4
Journalisternas	373	1
Säljarnas	360	0
Sveriges arbetares	325	3
Pappersindustriarbetarnas	283	0
Farmacitjänstemännens	173	0
Sveriges Entreprenörers	59	0
Musikernas	57	0
Skogs- och Lantbrukstjänstemännens	47	0
Hamnarbetarnas	47	0
Totalt	94 111	1198

⁵² Den 1 januari 2012 gick Teaterverksammas arbetslöshetskassa samman med Unionens arbetslöshetskassa. Eventuella ärenden som Teaterverksammas arbetslöshetskassa har haft under 2011 ingår i redovisningen av Unionens arbetslöshetskassas ärenden.

⁵³ Den 1 april 2011 gick Sveriges Fiskares arbetslöshetskassa samman med Handelsanställdas arbetslöshetskassa. Eventuella ärenden som Sveriges Fiskares arbetslöshetskassa har haft under 2011 ingår i redovisningen av Handelsanställdas arbetslöshetskassas ärenden.

Tabell 10: Totalt antal förstagångsprövningar per arbetslöshetskassa, respektive antal förstagångsprövningar där ersättningssökande har arbetat i EU/EES eller Schweiz. Siffrorna avser ärenden med ersättning med grundbelopp.

Arbetslöshetskassa	Totalt antal förstagångsprövningar 2011	Varav förstagångsprövningar med arbete i EU/EES/Schweiz
Arbetslöshetskassan Alfa	10 788	533
Kommunalarbetarnas	3 081	17
Unionens ⁵⁴	1 443	34
IF Metalls	1 376	9
Akademikernas erkända	1 275	50
Handelsanställdas ⁵⁵	1 115	26
Hotell- och Restauranganställdas	851	27
Byggnadsarbetarnas	783	24
Transportarbetarnas	482	11
Fastighetsanställdas	373	2
GS	337	2
Arbetslöshetskassan för service och kommunikation	324	13
Småföretagarnas	297	2
Lärarnas	274	1
Arbetslöshetskassan Vision	233	0
Livsmedelsarbetarnas	220	4
STs	114	1
Elektrikernas	77	2
Journalisternas	61	0
Ledarnas	56	1
Finans- och Försäkringsbranschens	52	0
Sveriges arbetares	51	0
Säljarnas	40	1
Pappersindustriarbetarnas	20	0
Farmacitjänstemännens	20	0
Svensk Handels och Arbetsgivarnas	11	0
Musikernas	7	0
Hamnarbetarnas	7	0
Skogs- och Lantbrukstjänstemännens	2	0
Sveriges Entreprenörers	1	0
Totalt	23 771	760

⁵⁴ Den 1 januari 2012 gick Teaterverksammas arbetslöshetskassa samman med Unionens arbetslöshetskassa. Eventuella ärenden som Teaterverksammas arbetslöshetskassa har haft under 2011 ingår i redovisningen av Unionens arbetslöshetskassas ärenden.

⁵⁵ Den 1 april 2011 gick Sveriges Fiskares arbetslöshetskassa samman med Handelsanställdas arbetslöshetskassa. Eventuella ärenden som Sveriges Fiskares arbetslöshetskassa har haft under 2011 ingår i redovisningen av Handelsanställdas arbetslöshetskassas ärenden.

Bilaga 2

I bilagan redovisas antal kartlagda ärenden per arbetslöshetskassa, efter det bortfall o dyl. som beskrivs i avsnitt 2.

EU-ärenden är en relativt ovanlig typ av ersättningsärende. De fördelas dessutom ojämnt mellan arbetslöshetskassorna. Vid tidpunkten då IAF tog fram ärenden inför kartläggningen hade sex arbetslöshetskassor inte registrerat några EU-ärenden för den aktuella perioden. Det gäller Bensinhandlarnas⁵⁶, Farmacitjänstemännens, Finans- och försäkringsbranschens, Pappersindustriarbetarnas, Skogs- och lantbrukstjänstemännens och Svensk Handels och Arbetsgivarnas arbetslöshetskassor.

Ärenden där de ersättningssökande har arbetat i Sverige efter arbete i annat EU-land

Resultatredovisningen i avsnitt 4 baseras på kartläggning av ärenden på följande arbetslöshetskassor:

Arbetslöshetskassa	Antal ärenden
Akademikernas erkända arbetslöshetskassa	29
Arbetslöshetskassan Alfa	23
Arbetslöshetskassan för service och kommunikation	5
Byggnadsarbetarnas arbetslöshetskassa	4
GS arbetslöshetskassa	1
Handelsanställdas arbetslöshetskassa	1
Hotell- och restauranganställdas arbetslöshetskassa	7
Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa	12
Ledarnas arbetslöshetskassa	1
Lärarnas arbetslöshetskassa	1
Småföretagarnas arbetslöshetskassa	1
Unionens arbetslöshetskassa	17
Totalt:	102

⁵⁶ Bensinhandlarnas arbetslöshetskassa bytte den 16 augusti 2012 namn till Sveriges Entreprenörers arbetslöshetskassa.

Ärenden där de ersättningssökande senast arbetade i ett annat EU-land

Resultatredovisningen i avsnitt 5 baseras på kartläggning av ärenden på följande arbetslöshetskassor:

Arbetslöshetskassa	Antal ärenden
Akademikernas erkända arbetslöshetskassa	48
Arbetslöshetskassan Alfa	37
Arbetslöshetskassan för service och kommunikation	8
Arbetslöshetskassan Vision	2
Byggnadsarbetarnas arbetslöshetskassa	9
Elektrikernas arbetslöshetskassa	3
Fastighetsanställdas arbetslöshetskassa	4
GS arbetslöshetskassa	2
Hamnarbetarnas arbetslöshetskassa	1
Handelsanställdas arbetslöshetskassa	28
Hotell- och restauranganställdas arbetslöshetskassa	20
IF Metalls arbetslöshetskassa	19
Journalisternas arbetslöshetskassa	1
Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa	26
Ledarnas arbetslöshetskassa	10
Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa	4
Lärarnas arbetslöshetskassa	3
Musikernas arbetslöshetskassa	1
Sveriges arbetares arbetslöshetskassa	1
Småföretagarnas arbetslöshetskassa	1
STs arbetslöshetskassa	3
Transportarbetarnas arbetslöshetskassa	10
Unionens arbetslöshetskassa	50
Totalt:	291

Bilaga 3

Bilagan innehåller en översiktlig beskrivning av olika aspekter av de ärenden som har ingått i IAF:s kartläggning.

Ärenden där ersättningssökande senast arbetade i ett annat EU-land

Bland de 291 ärenden som IAF har kartlagt där de ersättningssökande senast arbetade i ett annat EU-land gäller en övervägande majoritet personer som har beviljats ersättning som gränsarbetare i enlighet med EU-förordningens artikel 65. Ett 40-tal ärenden gäller personer som inte är gränsarbetare utan i stället så kallade oäkta gränsarbetare och som har beviljats ersättning enligt samma artikel. I totalt fyra av de 291 ärendena har personer beviljats ersättning med stöd av den nordiska konventionens femårsregel.

Ersättningsberäkningen i ärendena avviker inte på något sätt beroende på vilket regelverk ersättningsrätten stödjer sig på i de aktuella ärendena.

Egenföretagare

En nyhet i EU-förordning 883/2004 jämfört med tidigare regelverk var att egenföretagare numera omfattas av regelverket. I de ärenden som IAF har kartlagt är dock egna företagare ovanliga.

Bland dem som senast arbetade i Sverige fanns en egen företagare i de ärenden som IAF har kartlagt.

Bland dem som senast arbetade i ett annat EU-land fanns fyra egna företagare i de ärenden som IAF har kartlagt.

Ersättningsnivå

I de ärenden som ingår i IAF:s kartläggning ger dagsförtjänstens storlek följande ersättningsnivåer:

Ersättningssökande som senast arbetade i Sverige

Av 102 ärenden får 58 % (59 ärenden) 680 kr i dagpenning vid 80-procentsnivån.

Av 102 ärenden får 42 % (43 ärenden) 680 kr i dagpenning vid 70-procentsnivån.⁵⁷

---

⁵⁷ Vissa ersättningssökande omfattas av särskilda beräkningsregler och får därmed en dagpenning under hela ersättningsperioden som motsvarar 65 procent av hans eller hennes tidigare fastställda dagsförtjänst, se avsnitt 3.2.4.

Ersättningssökande som senast arbetade i ett annat EU-land

Av 291 ärenden får 86 % (251 ärenden) 680 kr i dagpenning vid 80-procentsnivån.

Av 291 ärenden får 81 % (236 ärenden) 680 kr i dagpenning vid 70-procentsnivån.

IAF har inte särskilt undersökt vad skillnaderna mellan ärendetyperna består i, men kan notera att det i ärenden där de ersättningssökande senast arbetade utomlands är vanligt att det endast finns en anställning under ramtiden och att det inte finns någon diversetid.

Arbetsland

De ärenden som IAF har kartlagt rör personer som har arbetat i ett eller flera andra EU-länder (ej EES-länder eller Schweiz).

IAF har kartlagt 102 ärenden som rör personer som först har arbetat utomlands och därefter har arbetat i Sverige i någon omfattning innan arbetslösheten. I 49 av dessa ärenden hade personen i fråga arbetat i Danmark. I 14 ärenden var arbetslandet Storbritannien och i 13 var det Finland. Därefter följde Tyskland, Frankrike och Österrike och sedan olika länder med enstaka ärenden.

IAF har vidare kartlagt 291 ärenden som rör personer som senast arbetade i ett annat EU-land. I 245 av dessa ärenden hade personen i fråga arbetat i Danmark.⁵⁸ Efter Danmark var Finland och Storbritannien störst i IAF:s kartläggning med nio ärenden vardera. Ytterligare 14 länder fanns med som arbetsland i övriga ärenden i kartläggningen.

---

⁵⁸ IAF tog inte hänsyn till arbetsland vid urvalet. Andelen ärenden med arbetslandet Danmark behöver därför inte vara representativ för alla ärenden av denna typ. För information om hur fördelningen per land ser ut i EU/EES-ärenden, se gärna bilaga 1. Observera dock att det inte är samma population som ligger till grund för IAF:s urval respektive för statistiken i avsnitt 2 och bilaga 1.

Bilaga 4

Bilagan innehåller olika exempel på beräkningar av dagsförtjänst som IAF har sett vid kartläggningen av ärenden. Exempelen som återges nedan utgör vanligtvis undantag i arbetslöshetskassornas handläggning och visar hur olika arbetslöshetskassorna på olika sätt har tillämpat artikel 62 och hur de beräknat normalarbetstiden i vissa ärenden.

Ärenden där sökanden före arbetslösheten senast arbetade i Sverige

I två av de ärenden som IAF har kartlagt där de sökande senast arbetade i Sverige, har arbetslöshetskassorna använt inkomsten från samtliga anställningar inom ramtiden. Det stämmer inte överens med artikel 62 där det framgår att arbetslöshetskassan endast ska *"beakta den lön eller yrkesinkomst som personen hade vid sitt senaste arbete som anställd eller verksamhet som egenföretagare"*. Arbetslöshetskassan har i ett av ärendena beräknat på följande sätt:

Den sökandes ramtid (1 mars 2010 – 31 december 2011) ser ut på följande sätt:

1 mars 2010 – 7 mars 2010	diversetid
8 mars 2010 – 15 juni 2010	behovsanställning i Danmark
16 juni 2010 – 30 april 2011	föräldraledig (överhoppningsbar tid)
2 maj 2011 – 15 oktober 2011	heltidsanställning i Sverige
18 oktober 2011 – 3 januari 2011	heltidsanställning i Sverige
4 januari 2012	anmäld som arbetslös på Arbetsförmedlingen

Arbetslöshetskassan har räknat ut en sammanlagd inkomst för hela ramtiden och har inkluderat inkomst från arbete i både Danmark och Sverige. Inkomsten har därefter dividerats med det totala antalet arbetade timmar under ramtiden, vilket har gett en genomsnittlig timlön för allt arbete under ramtiden. Timlönen har sedan multiplicerats med normalarbetstiden och dividerats med fem för att få fram dagsförtjänsten.

Det andra ärendet där arbetslöshetskassan har använt flera olika inkomster har beräknats på motsvarande sätt. I det ärendet hade den sökande två heltidsanställningar i Danmark och tre olika visstidsanställningar i Sverige efter arbetet utomlands.

Beräkningssättet innebär att ärendena har beräknats enligt det svenska regelverket, som om allt arbete hade utförts i Sverige. Artikel 62 har således inte tillämpats.

I ett ärende har arbetslöshetskassan tillämpat artikel 62.1 som att arbete i Sverige under ramtiden, före och efter arbetet i ett annat EU-land, ska räknas med.

Den sökandes ramtid (1 juli 2010 – 30 juni 2011) ser ut på följande sätt:

Juni 2010	arbete i Sverige
Juli 2010 – januari 2011	arbete i Danmark och Sverige parallellt
Februari 2011 – juni 2011	flera korta visstidsanställningar i Sverige
16 maj 2011	anmäld som arbetslös på Arbetsförmedlingen

För att fastställa dagsförtjänsten har arbetslöshetskassan använt inkomsten från de anställningar som ligger före respektive efter arbetet i Danmark (som utfördes parallellt med arbete i Sverige).

Enligt svenska beräkningsregler ska sjuklön som har betalats ut under månader som innehåller mer än 50 timmars arbete ingå i inkomstunderlaget för beräkning av dagsförtjänsten. Tiden med sjuklön ska också ingå när arbetslöshetskassan fastställer den sökandes normalarbetstid. IAF har i ett ärende observerat att arbetslöshetskassan har tagit hänsyn till sjuklön under arbetet i Sverige vid beräkningen av dagsförtjänst, men låtit bli att räkna med tiden för samma sjukperiod vid beräkningen av normalarbetstid.

Enligt 25 a § ALF avses med dagsförtjänst en femtedel av den veckoinkomst eller, i fråga om sökande med månadslön, 1/22 av den månadsinkomst som den sökande har haft under ramtiden. IAF har noterat att arbetslöshetskassorna i ett fåtal ärenden använder andra delningstal än 22 vid när de dividerar månadslönen. IAF har till exempel noterat ett ärende där den sökande efter arbete i Finland har arbetat heltid i Sverige i drygt en månad. För att fastställa dagsförtjänsten har arbetslöshetskassan dividerat den sökandes månadslön i anställningen i Sverige med 30.

I ett av de ärenden som IAF har kartlagt har arbetslöshetskassan tillämpat artikel 62.1 som att endast vissa av månaderna med arbete i senaste anställningen i Sverige ska ingå i inkomstunderlaget för dagsförtjänsten:

Den sökandes ramtid (1 oktober 2009 – 30 september 2010) ser ut på följande sätt:

1 mars 2009 – 30 april 2010	heltidsarbete i annat EU-land
26 mars 2010 – 13 oktober 2010	behovsanställd i Sverige
14 oktober 2010	anmäld som arbetslös på Arbetsförmedlingen

Under tiden som behovsanställd har den sökande arbetat olika mycket. Vissa månader har den sökande arbetat över 80 timmar per månad och andra månader har sökanden arbetat mindre än 80 timmar. Arbetslöshetskassan har beräknat dagsförtjänsten genom att multiplicera timlönen med antalet arbetade timmar i månader som den sökande har arbetat mer än 80 timmar och därefter dividerat med arbetad tid. Arbetslöshetskassan har bortsett från de månader där den sökande arbetat mindre än 80 timmar per månad. Därmed har beräkningen av dagsförtjänst skett på endast vissa av månaderna som den sökande arbetade i Sverige.

I exemplet nedan har den sökande haft flera anställningar i Sverige efter arbete i annat EU-land. Arbetslöshetskassan har i exemplet dividerat med annan tid än i senaste anställningen eller med fastställd normalarbetstid.

Den sökandes ramtid (1 januari 2011 till 31 december 2011) ser ut på följande sätt:

4 februari 2010 – 31 oktober 2011	heltidsarbete i annat EU-land
8 september 2011 – 3 januari 2012	Flera korta visstidsanställningar i Sverige
10 januari 2012	Anmälan på arbetsförmedlingen

Arbetslöshetskassan har räknat ut dagsförtjänsten genom att dividera senaste månadslönen i Sverige med 30. Därefter har arbetslöshetskassan multiplicerat summan med antalet *arbetade* dagar i *samtliga* anställningar i Sverige efter arbete i annat EU-land. Summan har därefter dividerats med antalet kalenderdagar enligt schablon för de månader som den sökande varit *anställd* i Sverige.

Arbetslöshetskassorna har i de två nedanstående ärendena haft olika tillämpning av regelverket när det senaste arbetet har varit en behovsanställning.

Ärende 1

Den sökandes ramtid (1 september 2009 till 31 augusti 2010) och tiden därefter ser ut på följande sätt:

11 juni 2009 - 31 augusti 2010	heltidsarbete i arbete i annat EU-land
1 september 2010 – 2 september 2010	behovsanställning i Sverige
4 september 2010 – 13 september 2010	behovsanställning i Sverige (10 arbetade timmar)
14 september 2010	anmälan på Arbetsförmedlingen

Dagsförtjänsten har arbetslöshetskassan räknat ut genom att multiplicera timlönen (120 kr/timme) i senaste behovsanställningen med antalet arbetade timmar i samma anställning ($120 \times 10 = 1\ 200$). Summan har därefter dividerats med antalet *anställda* vardagar anställningen som är sex (4-13 september 2010) (Dagsförtjänsten fastställdes till 200 kronor ($1\ 200/6=200$)).

Ärende 2

Den sökandes ramtid (1 oktober 2009 till 30 september 2010) och tiden därefter ser ut på följande sätt:

1 april 2007 - 31 maj 2010	heltidsarbete i Sverige
1 juni 2010 – 30 juni 2010	diversetid
1 juli 2010– 5 augusti 2010	heltidsarbete i annat EU-land
Oktober 2010	behovsanställning i Sverige (7 timmars arbete i oktober)

14 oktober 2010.

anmälan på Arbetsförmedlingen

Arbetslöshetskassan har fastställt den sökandes dagsförtjänst genom att multiplicera timlönen (125 kronor/timme) i behovsanställningen med totalt antal arbetade timmar i behovsanställningen under oktober 2010 (dagsförtjänsten fastställs till 875 kronor (125x7)).

Ärenden där sökanden före arbetslösheten senast arbetade i ett annat EU-land.

I nedanstående ärende framgår att arbetslöshetskassan inte alltid fastställer en ramtid för att beräkna normalarbetstid och dagsförtjänst. Arbetslöshetskassan har i ärendet utgått från den information som finns att tillgå på insända intyg.

9 juli 2007 – 16 oktober 2011 har den sökande arbetat heltid i annat EU-land.

Inkomst och arbetad tid för anställningen i annat EU-land framgår för perioden 26 augusti 2010 till 24 september 2011 på intyg U017.

Sökande anmälade sig som arbetslös på Arbetsförmedlingen den 20 oktober 2011.

Normalarbetstiden har beräknats genom att dividera antalet timmar på intyget med antalet arbetsdagar under samma period vilket sedan har multiplicerats med fem.

Dagsförtjänsten har arbetslöshetskassan beräknat genom att dividera totala inkomsten enligt intyget med antalet arbetade timmar för perioden enligt intyget. Summan har sedan multiplicerats med den fastställda normalarbetstiden och multiplicerats med fem.
